

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Instrvctionvm Suppellectilis Ecclesiastic[a]e Liber II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

multa quidem, unde etiam minutus prospectus sit.

In singulis monasterij partibus ad communem usum extruendis ut potè Refectorio, Capituli atrio, Valetudinario, Dormitorio, Calefactionis, Lauationisque manuum, & laborum item loco, atque alijs id generis, tum in primis in Ecclesiæ interioris edificatione, non negligenda sed adhibenda ea cautio est, ut singula eiusmodi loca, ad quæ moniales frequentes conuenire solent, ampla structura sint; quæ commodè capiant, non modò omnes quæ iam sunt, sed aliquanto plures, quas etiam deinceps in idem monasterium recipi pro facultatum elemosinarumque ratione & accessione posse verisimile est.

Illà porro etiã cautio vel maxima sit, ut ne in vlla colloquij exteriori cella, nec in vllò vel confessarij sacerdotis, vel colonorum, famulorumve aduenientium diuersorio, neque in vlla alia quavis monasterij parte exteriori, edificatione ve extrinsecus facta, loc⁹ superior quisquam sit, ad quem monialibus aditus detur: nec rursus in vlla monasterij parte interiori locus item superior, quo alijs accessus ingressusve esse vllò modo possit.

Est illud præterea cauendum, ut quicumque in monasterio sunt aditus vestibula, angiportus, aliaque id generis, nè tenebrosa, nè subobscura sint, sed dilucida & illustria.

In omni denique, vel anguli, vel aditus, vel scalæ, vel atrij monasterij capite, sacra aliqua imago piè expressa extet.

CAUTIONES QVÆDAM DE
omni Ecclesiastica edificatione.

Cap. XXXIII.

HÆc de fabrica exteriori & interiori Ecclesiæ, de cœmeterijs, de sacristia, alijsque partibus edificationi Ecclesiasticæ adiunctis, de Ecclesiæ simplicis, & oratorij extruentione, ac rursus de Ecclesiæ, monasterijque monialium structura, speciatim supra locis suis scripsimus. Illud verò generatim ad omnem Ecclesiasticam edificationem attinet, ut scilicet, nè que in Ecclesiæ, cappellæ, altaris partisve cuiusvis alterius, que ipsius Ec-

clesiæ usum decoremve attingat: fabrica, ornatuque, nihil operis quale quale sit, statuat, fiat, inscribatur, enuncietur, exprimat, que; quod à Christiana pietate & religione remotum, aut quod profanum, quod deforme, quod voluptuariū, quod turpe vel obscenum sit, quod vulgarem magnificentiam, aut familiarū insignia ostentans, gentilibus operis speciem præbeat.

Non vetatur tamen pro fabricæ firmitudine (si ita architectonica ratio aliquando postulat) aliqua structura, generis vel doricæ, vel ionicæ, vel corinthiæ, vel alterius huiusmodi operis.

Id omne cum fabricæ præfecti architectivæ, antequam edificationis initium fiat consultò caueant: tum in primis curæ episcopalis est videre, nè quid tale ab ijs in opere ecclesiastico committatur.

Id denique in huiusce etiam libri conclusionem ponimus, ut cum de dote vel Ecclesiæ, vel sacello, vel altari certa constituenda, iure canonum cautum sit; Episcopus priusquam eiusmodi Ecclesiasticæ edificationis aut foundationis facultatē det, eo de genere diligenter consulto, & idonea suspensione publicisque tabulis caueat, ex eorūdem canonū præscripto.

INSTRVCTIONVM
Suppellectilis Ecclesiasticæ

LIBER II.

SUPERIORI libro modum formamque exposuimus fabricæ exterioris atque interioris: nunc sanè consequens est alter liber, in quo de Ecclesiastica supellectile dicemus.

Ac primò quidem simplicem illius apparatus, sacris ministerijs, atque vniuersi cuiusque Ecclesiæ partibus, & pro ministeriorum numero, & pro Ecclesiarum etiam ipsarum ratione ac dignitate congruentem vno in cōspectu constituimus. Deinde, quoniam pro officiorum item solennitate, & pro varia ratione, sacram illam supellectilem, cum multiplicem, variam, coloribusque distinctam, tū quibusdam stans diebus pretiosorem esse conuenit; operepretium fuit certis regulis

regulis constitutis ostendere etiam, quæ Ecclesiastica ea suppellex, rursum quæ duplex, quæ item triplex, quæ quadruplex, quæ quintuplex, quæ denique multiplex, pro necessario commutationis vsu laudis causa esse debeat.

Postremò aliquam omnem enumeratæ suppellectilis formam demonstrare volumus, ut apparatus omnis, & cum solennitatum rationibus, rituumque regulis atque institutis conveniat, & in omni Ecclesia, ubi per facultates potest, quò decentior omni ex parte existat.

Iam verò in toto hoc genere initium à basilicæ cathedralis suppellectile institui mus: tum reliquarum deinceps Ecclesiarum, nempe collegiarum, parochialium, ac simplicium apparatus ordine prosequimur.

DE SUPPELLECTILI Ecclesiæ Cathedralis.

Cap. I.

Basilicæ igitur cathedralis erit ut infra demonstratur suppellex: cuius etiam certe aliqua pars communis esse potest solennium Missarum, tum Episcopaliū, tum aliarum quæ collegiatim celebrantur, & aliorum præterea diuinorum officiorum; est illud tamen cum omni ratione conuenientius, ut ubi per facultates potest, in Ecclesia cathedrali apparatus sit sacrarum vestium, ornamentorum, & reliquæ suppellectilis, vsui solùm, proprièque additus Missis, diuinis officijs ceterisque sacris ministerijs, quæ ab Episcopo peraguntur.

Itaque cathedralis hæc suppellex distinctè exponetur: ac primò sanè loco hæc Episcopaliū officiorum, deinde illa quæ vsui est, cum diuina officia per alios peraguntur.

SUPPELLEX

Missarum diuinorum officiorum, ministeriorumque; Episcopaliū propria.

Suppellex Episcopali vsui solùm addita hæc erit: quæ infra demonstrata, partim ad altaris maioris apparatus attinet; partim præcipua ac propria est vestium Episcopaliū, ad Missæ sacrificij, & diuinorum officiorum ministe-

riorumque; sacrorum solennem celebritatem vsuque; necessarium; partim ex indumentis est, quibus vtuntur; quicunque Ecclesiæ ministri Episcopo solemniter celebranti ministrant; partim verò (quæ reliqua suppellex est) ex multiplici genere constat, quod infra exponitur titulo suo.

Apparatus Altaris maioris Episcopo celebrante.

CRUX: Candelabra septem cum operculis ternis extinctorijs.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum vna.

Mappæ, quas tobaleas dicunt, minores duæ.

Mappa, seu tobalea maior, vna.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Tapetia, seu stragula bradelle, & graduū altaris, & plani item, quod à fronte, & ab utroque eius latere est.

Vestis, indumenta, ornamenta ve Episcopalia, Missarum, diuinorum officiorum, ac ministeriorum solennium vsui necessaria.

CALIGARUM par.

Sandaliorum par.

Amictus vnus cum fascia, seu auriphrygio.

Albæ cum suis grammatis, seu auriphrygijs.

Cingulum, seu Zona cum tuo succinctorio.

Crux pectoralis ad collū appendenda.

Stola

Tunica, quam tunicellam etiam dicunt Dalmatica.

Chyrothecarum par.

Planeta.

Subirreta mitralia quatuor.

Mitræ pretiosæ binæ.

Mitræ simplices binæ.

Anulus episcopalis insignior.

Gremiale.

Baculus pastoralis.

Manipulus.

Pluuiiale. Pectorale ad pluuialis connectendi vsu.

Indumenta Ecclesie ministrorum Episcopo solenniter diuina officia celebranti inferuentium.

Pluuiale sacerdotis assistentis ad librum.

Tunicella duæ vsui duorum assistentium diaconali vestitu.

Amictus sui diaconi vnus; in Ecclesia Metropolitana duo cum suis fascijs, seu auriphrygijs.

Amictus item vsui subdiaconi vnus; in Metropolitana duo cum suis fascijs seu auriphrygijs.

Alba diaconalis vna item; at in Metropolitana duæ, cum suis grammatis seu auriphrygijs.

Alba subdiaconalis vna etiam: duæ verò in Metropolitana cum suis grammatis seu auriphrygijs.

Cingulum diaconale vnum; item in Metropolitana duo.

Cingulum subdiaconale, vnum; in Metropolitana duo.

Dalmatica diaconalis vna; in Metropolitana duæ.

Tunicella subdiaconalis vna; at in Ecclesia Metropolitana duæ.

Stola diaconalis vna; at in Metropolitana duæ.

Velum subdiaconale ad vsum ferendi calicis patenæve sustinentæ.

Pluiale vsui sustinentis librum.

Pluiale præterea vsui sustinentis candelam accensam.

Pluiale vsui ferentis baculum.

Velum sui capellani sustinentis mitræ.

Vela item, seu continentia, vsui ministrorum portantium indumenta ornata episcopalia, cum Episcopus scilicet illis vel induitur vel exiit: eaque duodecim.

Reliqua suppellex Missæ, diuinorum officiorum, aliorumque ministeriorum episcopaliū solennium vsui.

C Alix.

Patena.

Velum calicis.

Corporale.

Saculus corporalis.

Purificatorium.

Hamulæ, seu vrceoli quatuor.

Peluis vrceolorum.

Missalia duo.

Liber Missarum episcopaliū cantus modulatione notatarum.

Signaculum Missalis.

Integumentum Missalis.

Puluinar Missalis.

Pontificalia duo.

Signacula pontificalium bina.

Integumentum pontificalis vnum.

Instrumenta duo vsui candelæ sustinentæ cum suis emunctorijs.

Thuribula bina.

Acerræ binæ.

Cochlearia bina.

Vestitus sedis episcopalis.

Scabella picta vsui assistenti Episcopo.

Faldistorium.

Integumentum faldistorij.

Puluinaria faldistorij duo, vnum ad sedendi, alterum ad genua flectendi vsum.

Abacus.

Mappa abaci.

Candelabra abaci bina.

Sustentacula Mitrarum bina.

Vasa, seu hydriæ ad ornatum abaci, tria, aut plura.

Vrceus magnus, quod bocale dicunt, vnus, aut duo.

Peluis magna vna, aut duæ.

Mantilia ad vsum abstergendi manus quatuor.

Lectionarium ad vsum Missæ solennis in Ecclesia Metropolitana.

Integumentum lectionarij.

Epistolarium.

Integumentum epistolarij.

Euangelistarium.

Integumentum euangelistarij.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Integumentum lectorilis.

Vas gestatorium aquæ benedictæ.

Aspergilla duo.

Pannus lineus, seu fabarium ad abstergendum caput baptizati vsui in baptismis solennibus.

Ampulla crystallina balsami cum cochleari argenteo.

Peluicula item ad vsum multiplicis ministerij Episcopalis quatuor, sexve.

Forfices ad vsu sacræ ordinationis bini.

Vasa tria vsui sacris oleis conficiendis; vnum

vnum scilicet in quo sacri chrisimatis; alterum in quo sacrae extremæ unctionis; tertium in quo catechumenorum oleum consecratur.

Vascula præterea sacrorum oleorum ministratoria totidem.

Vasculum item vnum tripliciter inter se distinctum, vsui sacri olei; catechumenorum scilicet, chrisimatis, & infirmorum, in varijs ministerijs episcopalibus.

Vela tria ferica, vnum ad vsum contegendi vas chrisimatis, alia duo ad integenda vasa, vnum olei infirmorum, alterum catechumenorum.

Candelabrum vnum } vsui sacrae ordinationis Acoluthorum.

Liber exorcismorum vsui sacrae ordinationis exorcistarum.

Liber epistolaris vsui sacrae ordinationis subdiaconorum.

Liber Euangelistarum vsui sacrae ordinationis diaconorum.

Suppellex, quæ Missarum, & officiorum episcopaliū vsui proprie vt supra addicta, pro varietate colorum quintuplex esse debet.

Cum porro sacrae vestes indumentave, & altaris, & episcopi celebrantis, & ministrorum, esse debeant coloris conuenientis officio, & Missæ dici, ex instituto sanctæ Matris Ecclesie, quæ coloribus quinq; vti consuevit; albo scilicet, rubro, violaceo, viridi, atq; nigro; sit, vt pro hac colorum varietate in diuinis officijs instituta, quintuplex sit sacrarum vestium & indumentorum apparatus supra nominatim expositus.

Vestes igitur sacrae, indumenta, ornamento, quæ ordine infra numerantur, quinque singula esse debent, colore scilicet diuerso; vt pote albo, rubro, violaceo, viridi, & nigro; exceptis quibusdam indumentis nominatim infra commostraris, quæ quadruplicia tantum sunt, quoniam nigro colore non adhibentur.

Pallium altaris.

Velamentum frontispicij altaris.

Caligæ } Hæc indumenta quadruplicia tantum erunt nigro colore esse non debent.

Auriphrygium, seu fascia amictus.

Grammata, seu auriphrygium albæ.

Stola.

Tunica.

Dalmatica.

Chyrotheca) quarum scilicet paria quatuor tantum erunt, quia nigro colore non adhibentur.

Planeta, seu Casula.

Gremiale.

Manipulus.

Pluuiale.

Pluuiale assistentis sacerdotis.

Tunicellæ vsui assistentium diaconali vestitu.

Auriphrygium amictus diaconalis vnus; in Metropolitana duo singulorum colorum.

Auriphrygium item amictus subdiaconalis vnum; in Metropolitana duo singulorum colorum.

Grammata, seu auriphrygium albæ diaconalis vnum; in Metropolitana duo.

Grammata, seu auriphrygium albæ subdiaconalis vnus; in Metropolitana duo.

Dalmatica diaconalis vna; in Metropolitana dua.

Tunicella subdiaconalis vna; in Metropolitana dua.

Stola diaconalis vna; in Metropolitana dua.

Manipulus diaconalis vnus; in Metropolitana duo.

Manipulus subdiaconalis vnus; in Metropolitana duo.

Pluuiale vsui sustentis librum.

Pluuiale item vsui sustentis baculum episcopalem.

Hoc verò indumentum quadruplex tantum esse debet, quoniam in officijs pro mortuis non adhibetur baculus.

Pluuiale præterea vsui sustentis candelam accensam.

Velum calicis.

Sacculus corporalis.

Signaculum Missalis.

Puluinar Missalis.

Signaculum pontificalis.

Integumentum pontificalis.

Vestitus sedis episcopalis.

Indumentum faldistorij.

Puluinaris faldistorij.

Integumentum lectionarij.

Inte-

Integumentum epistolarij.
Integumentum euangelitarij.
Integumentum ambonis, vel singesti.
Integumentum lectoris.

Suppellex indumentorum, quæ è lino, byssove confecta, ministerijsq; episcopalis addicta, & in simplici numeratione supra mox posita, ob multitudinẽ necessariumq; lauauonis vsũ, multiplicia esse oportet, vt infra vberius exponitur de suppellectile indumentorum linearum.

Primò igitur altaris indumenta lineæ, byssinaue, vsui Missis episcopalis sunt, quorum tota summa erit numero infra mox notato.
Mappæ maiores tres.
Mappæ uinores sex.

Indumenta lineæ episcopalia.

Amiētus octo.
Albæ totidem.
Corporalia sex cum suis pallis.
Purificatoria duodecim.
Mantilia ad vsũ abitergendi manus numero duodecim.
Mappæ abaci tres.
Sabaria ad vsũ baptismorum solennium tria.
Indumenta lineæ vsui ministrorum Episcopo inseruentium.

Amiētus diaconales octo; in ecclesia Metropolitana sexdecim.
Albæ diaconales octo; in Ecclesia Metropolitana vt supra sexdecim.
Amiētus subdiaconales octo; in Metropolitana sexdecim.
Albæ subdiaconales octo; in Metropolitana etiam sexdecim.

DE SUPPELLECTILE,

Quæ Canonis, ceterisq; Ecclesiæ Cathedralis ministris in Missis conuentualibus diuinisq; officijs vsui est.

Exposita suppellectile, quæ episcopali vsui propriè addicta est; sequitur vt dicatur de suppellectile, quæ canonicis, ceterisq; ecclesiæ cathedralis ministris in peragendis diuinis officijs necessaria est.

Hæc porrò ordine distincta, partim ad

altaris maioris apparatus: partim ad Missæ conuentualis, & diuinorum officiorum vsũ; partim ad cultum & administrationem sacræ Eucharistiæ, aliorumque sacramentorum: partim ad alia Ecclesiastica ministeria, & alia item speciètim ad funeralia officia; alia deniq; ad sacrificiam pertinet.

Hic sanè distinctiõnis modus, in reliquarum etiam ecclesiarum, prout earum vniuscuiusq; ratio tulerit, suppellectile cõmodè demonstranda præfiniendaq; seruetur. Primo autem loco suppellectilis apparatus simplex exponitur.

Apparatus Altaris maioris.

Candelabra sex cum suis operculis extingtorijs binis.
Emunctoria duo.
Tabella secretorum.
Mappæ minores duæ.
Mappa maior vna.
Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Tela stragula Altaris.

Tapetum bradellæ Altaris.

Tabellæ orationis de Sancto, cuius nomine altare cappellave maior nuncupatur, duæ; vna à dextro, altera à sinistro latere clathrorum altaris cappellave extrinsecus affigenda.

Tabellæ item duæ orationum de Sancto, Sanctiue, quorum insignes reliquæ in eo altari reconditæ sunt.

Suppellex ad vsũ sacrificij Missæ Conuentualis, & diuinorum officiorum.

Amiētus sacerdotalis cum suo auriphrygio, seu fascia.

Alba sacerdotalis cum suis auriphrygiis, seu grammatis.

Cingulum sacerdotale.

Manipulus sacerdotalis.

Stola sacerdotalis.

Planeta.

Pluuiale.

Amiētus diaconalis cum auriphrygio, seu fascia.

Amiētus subdiaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba diaconalis cum suis grammatis, seu auriphrygijs.

Alba

Alba subdiaconalis cum suis gramulis,
seu auriphrygijs.
Cingulum diaconale.
Cingulum subdiaconale.
Dalmatica diaconalis.
Tunicella subdiaconalis.
Manipulus diaconalis.
Stola diaconalis.
Manipulus subdiaconalis.
Velum subdiaconale, ad vsum ferendi ca-
licis, patenaeve sustinendae.

Suppellex quae sequitur, propria
Missae tantum.

CAlix.
Patena.
Velum calicis.
Corporale cum palla.
Sacculus corporalis.
Purificatorium.
Hamularum, seu vrceolorum paria duo.
Pellicula vrceolorum.
Missalia tria.
Integumentum Missalis.
Signaculum Missalis.
Puluinar Missalis.
Lectioarium ad vsum Missae solennis
in ecclesia Metropolitana tantum.
Integumentum lectioarij.
Epistolarium.
Integumentum epistolarij.
Euangelistarium.
Integumentum Euangelistarij.
Integumentum ambonis, vel suggesti.
Cereostata octo cum suis operculis ex-
tingentis.
Tabella gestatoria pacis offerendae.
Sudarium ad nares expurgandas cum
opus est in Missa sacro.
Funiculus cum globulo, vnde sudario-
lum pendeat.
Crepidarum mundarum paria terna.

Suppellex, quae Missae Conuentualis, di-
uinorum officiorum, processionum-
que vsui communis est.

CRux Capituli.
Thuribula duo } Ad thurifica-
Acerae binae } tionis vsum.
Cochlearia bina.
Pluuialia tot, quot sane quidem sunt Ec-
clesiae canonici, & dignitate praediti, &
Mansionarij, alijq; id generis ministri

Episcopo celebrante.
Planete etiam totidem, quod canonici
alijve sunt, qui sacerdotales praebendas
habent, certis statis diebus adhibendae
ex libro ceremoniarum.

Dalmaticae diaconales, quot canonici
alijve qui diaconales praebendas obtinet.
Tunicellae subdiaconales itidem vt pro-
ximè supra.

Cereostata bina ad vsum processionum
Canthari item in ecclesia Metrop. bini.
Candelabrum cerei paschalis.

Labarum, seu vexillum sancti patroni
Ciuitatis ad vsum processionum.

Crotala, seu crepitacula lignea tria sal-
tem, ad vsum pulsandi loco campanarum
in tenebris hebdomadae sanctae.

Candelabrum triangulare ad vsum susti-
nendi candelas in tenebris hebdomadae
sanctae, praeterquam in Metropolitana.
Stragulum sedilis, in quo sacerdos Missae
sacrum faciens, & ministri aliquando
assident.

Aulae, pannive plures, ad vsum ornandae
cappellae maioris, & chori, aut basilicae,
solenniioribus diebus.

Lectorilia stataria chori duo.

Lectorilia minora gestatoria tria saltem.

Integumenta lectorilium statariorum.

Integumenta lectorilium gestatoriorum.

Libri, seu volumina ad vsum diuinorum
officiorum in Ecclesia Metropolita-
na pro ritu Ambrosia-
ni ratione.

BReuiaria forma gradiori tria saltem.
Calendaria, anniuersaria seu perpetua
tria item.

Psalteria praeterea cum hymnis tria saltem.
Libri de hymnis musica modulatione
notatis tres saltem.

Antiphonaria de Dominicis tria.

Antiphonaria de Sanctis tria.

Antiphonalia feriata tria.

Lectioalia matutinalia tria.

Homiliaria tria.

Lectioaria ex libro Genesis ad officia

Quadragesimae post horam Tertiam &
Nonam duo.

Lectioaria item de Exodo ad Officiu
Dominicarum Quadragesimae post pri-
mam Missae orationem.

Ex prouerbijs Salomonis duo item.

Lectio-

Lectionaria item ex sermonibus sancti Ambrosij ad officia Dominicalia Quadragesimæ duo.

Lectionaria item de vitis Sanctorum in stas quibusdam vigilijs duo.

Pontificalia tria.

Ceremonialia tria: vnum quod dicitur Romanum, alterum Ambrosianum, tertium Paridis de Grassis.

Sacramentalia quatuor.

Processionalia, seu libri Litaniarum processionum ve, quinque, pluresve.

Libri ad usum funerum, & officij mortuorum quinque, pluresve item.

Libri cantus Ambrosiani varietate tonorum distincti, ad usum lectionum, psalmorum, & id generis aliorum, numeros tres.

Libri, in quibus hymnus, Gloria in excelsis, Symbolum, & Sanctus, musicis notis descripta sunt, numero tres.

Libri de ceremonijs Missæ tres item.

Libri de computo ecclesiastico duo.

Libri seu volumina ad usum diuinorum officiorum in alijs ecclesijs cathedralibus.

Breuiaria forma ampla tria.

Calendaria perpetua tria.

Diurna aut psalteria cum hymnis tria.

Hymnaria musico cantu exscripta tria.

Lectionaria tria matutinalia.

Homiliaria tria.

Antiphonaria de Dominicis duo.

Antiphonaria de Sanctis duo.

Gradualia de Dominicis duo.

Gradualia de Sanctis duo.

Manualia duo item.

Martyrologia itidem duo.

Libri de officio mortuorum duo etiam.

Ritualia tria.

Processionalia tria, plura ve.

Pontificalia tria.

Ceremonialia totidem; duo scilicet Romana, tertium Paridis de Grassis.

Sacerdotalia duo.

Rationalia diuinorum officiorum duo item.

Libri de computo ecclesiastico duo quoque.

Libri præterea ijque probati, de musico cantu modulatione ve diuinorum officiorum, numero tres, pluresve.

Suppellex, quæ ad cultum & administrationem sacre Eucharistiæ, aliorumque Sacramentorum vsui est.

Conopœum tabernaculi maioris. Tabernacula paruula duo: alterum altius, atque ornatius; alterum minori & altitudine & ornatu.

Amboque ad usum exponendæ in altari sacre Eucharistiæ, & in processionibus ferendæ.

Pixides quatuor: vna vsui ad conseruandam sanctissimam Eucharistiam; altera ad illam ægris ferendam; reliquæ duæ, ac plures etiam pro ratione frequentis populi ad sacram communionem conuenientis, eaque grandiores; & ad eum usum, cum scilicet aliquando eodem tempore viris separatim a feminis sacra Eucharistia ministratur; eodemque item tempore aliæ hostiæ ad eiusdem populi communionem consecrandæ sunt.

Vela quatuor, ad usum sacre Eucharistiæ, quæ in tabernaculo maiori asseruatur, decenter contegendæ.

Vela præterea duo, ad sacre Eucharistiæ contegendæ usum, cum ad ægros scilicet illa fertur.

Velum vnum ad illam in processionibus solennibus ferendam.

Vmbellæ duæ, vna vsui cum ad ægros sacra Eucharistia defertur, altera in processionibus adhibenda.

Crux, in qua Christi Domini imago affixa pendeat, eaque decenter expressa, ad ægros sæpe ferenda.

Laternæ grandiores sex vsui sacre Eucharistiæ ad ægros ferendæ.

Cercoferaria breuiora vigintiquatuor, deferendis luminibus vsui, cum sacra Eucharistia fertur.

Tintinnabulum gestatorium vnum, cum sacra Eucharistia fertur.

Mappæ ad apparatus communionis in ecclesia ministrandæ.

Mappule præterea breuiore: subter sanctissimam Eucharistiam sustinendæ, dum in ecclesia, aut ægrotis ministratur.

Vasa pro purificatione populi quatuor, sexve.

Vasa pro vino purificationis maiora quatuor, ac minora totidem.

Z

Scam

Scamnia item oblonga ad apparatus communionis populi, sex, plura ve, prout est eius frequentia.

Vasa duo sacrorum oleorum, chrisimatis, catechumenorum; eaq; ad usum parochialis curæ, quæ in ecclesia cathedrali geritur, cum suis cotylis, & sacculis.

Hæc verò duplicia sint: vt in Pascha illis vacuis parochus animarumve curator ad olea sacra recens consecrata suscipienda utatur; aliaque rursus retineat ad asseruandum quod reliquum est sacrum oleum vetus, quo uti possit, si in parochiali cura opus esset, dum alia vasa parantur ad recens oleum sacrum recipiendum.

Vasa item duo olei sacri infirmorum ob eiusdem parochialis curæ usum, cum suis cotylis, & sacculis.

Vbi verò plures parochi animarumve curatores sunt, totidem etiam vasa sint instructa olei sacri.

Pannus lineus, quod sabarium dicitur, ad usum abstergendi caput infantum baptizatorum.

Suppellex quæ multis ministerijs sacris communis est.

VAs vnum vsui aquæ Dominicis diebus benedicendæ.

Vasculum gestatorium aquæ benedicte. Aspergillum.

Peluis grandiuacula gestatoria vna saltem ad usum lauationis manuum.

Vreolus ob eundem usum grandiuaculus vnus item.

Mantile grandius ad manus abstergendas.

Vasa vsui excipiendi oblationes duo saltem.

Superpellicea ad usum varium ministeriorum sacerdotalium.

Superpellicea vsui clericalium ministeriorum.

Suppellex officiorum funeralium propria.

Feretra duo.

Pallia feretralia duo saltem: vnum quo cadauera contingunt, cum offeruntur, & cœnotaphia item, alium, quo eadem cadauera subservantur.

Cœnotaphium gestatorium, quod tumba dicitur, vnum.

Basis cœnotaphij vna item.

Pannus fragulus eiusdem basis vnus etiam, aut basis saltem decenter picta.

Cruces, quæ circa cœnotaphium collocantur, quatuor.

Scabella sustentaculave crucum quatuor item.

Candelabra ferrea octo, aut duodecim, plura ve ex vsu basilicæ cathedralis.

Suppellex Sacristiæ cathedralis.

Instrumenta ferrea bina ad usum conficiendi hostias.

Vasculum vnum pro asseruandis hostijs magnis.

Vasculum item vnum pro hostijs paruis. Capsulæ corporalium binæ.

Capsulæ binæ item vbi purificatoria reponuntur.

Sacculus calicis.

Sacculus pixidis.

Thecæ calicum numero tot quot sunt calices.

Mantile grandius loco appendendum vbi manus lauantur.

Mappa ad usum altaris sacristiæ seu armarij, apud quod sacerdos vestes sacras induit.

Tapetia duo saltem, vicissim loco sternenda, vbi sacerdos se induit; aut eorum loco clathra lignea.

Crepidarium mundatum paria tria, si quando opus est calcæos luto inquinatos deponi.

TABELLA de professione fidei.

Tabella de sacris reliquijs in basilica cathedrali reconditis.

Tabella Indulgentiarum eidem ecclesiæ perpetuò concessarum.

Tabellæ binæ de orationibus preparatorijs, ad usum sacerdotum qui celebraturi sunt.

Tabellæ item binæ orationum, quas pronuntiant sacerdotes dum sacras vestes induunt.

Tabella distributionis horarum pro Missis celebrandis.

Tabella præterea de Missis, eorum moratoribus, funeralibus, & alijs eiusmodi officijs: quæ in singulis hebdomadæ

certis

certis statis diebus, vel ab vniuerso Capitulo clerove ecclesie, vel ab vnoquoque sacerdote capellano, in singulis altaribus capellive, ex fundatione, institutione, aut legati elemosineve nomine, aut aliqua alia obligatione preitari debent.

Tabella, quae dyptica dicitur, de singulis Episcopis, qui in ecclesia cathedrali ordine precesserunt.

Pro quibus Episcopis in Missa sacro aliquando precandum est.

Tabella processionum vna.

Tabella itidem de titulis, dignitatibus, canonicatibus, prebendis, & reliquis beneficijs, officijsve ecclesie.

Tabella de Missis, officijsque diuinis, quae ab Episcopo ex decreto puinciali quarto, atque ex consuetudine ecclesie soleniter peraguntur.

Tabella rursus perpetua de officijs functionibusve item perpetuis Archipresbyteri, Archidiaconi, & reliquorum singulorum, dignitates, canonicatus, aut alia beneficijs in ecclesia cathedrali obtinentium.

Tabella vna pluresve perpetuae item de his officijs, vt pote.

De officio Praefati.

De officio Magistri caeremoniaru.

De officio Sacristae.

De officio Mansionariorum.

De officio Magistri chori.

De officio Custodum.

Tabella item hebdomadaria horariaue eiusmodi officiorum.

Tabella praeterea de regulis distinctionis officij solennis & non solennis in ecclesia Metropolitana pro Ambrosiani instituti ratione; officij item simplicis, semiduplicis, & duplicis, in alijs ecclesijs cathedralibus pro Romani ritus vsu.

Tabella item de certis statis horis diuinorum officiorum, & pulsationis campanarum.

Tabella colorum: in qua scilicet colores demonstrantur, qui singulis diebus ex sanctae matris ecclesiae instituto adhibentur.

Tabella de statutis canonicalibus capitularibusve.

Tabella triplex regularum de puncta-

tionibus.
Tabella de regulis capitulorum congregationumve canonicalium, sacerdotilium, & clericalium.

Tabella item de functionibus minorum & maiorum ordinum.

Tabella clericorum qui adscripti sunt.

Tabella de ijs, quaeunq; ad ecclesiae cultum, decorem, ac nitorem pertinent.

Tabellae denique aliae numero plures, quaeunq; de ritu disciplinaue ecclesiae ita edentur.

Tabella statutorum dierum, quibus decreta, vel de canonicali, vel clericali disciplina, ex constitutione puinciali legedae sunt.

Tabella item instar calendarij, selectoru decretoru, sanctionum, constitutionuque Pontificalium quam Episcopaliu, quae certis anni diebus euulgari debet.

Tabella etiam regularum de oratione quadraginta horarum.

Tabellae duae pluresve de diuersis orationibus pro varietate temporum, vsu fidelium ad eam orationem conuenientiu.

Tabella etiam de officijs parochialibus.

Tabella itidem vna de confessorijs.

Tabellae duae excommunicationum; vna latino, altera vulgari sermone explicata.

Tabella vna festorum dierum, qui ex praeepto, vel ex consuetudine, votoque coluntur.

LIBER praeterea anniuersarius isque vnus, de sacerdotibus celebrantibus: in quo scilicet libro sua manu notent subscribantve sacerdotes, qui singulis diebus in ea ecclesia Missae sacrum fecerint.

Liber rursus vnus, idemque anniuersarius, de punctationibus sacerdotum qui non celebrarint.

Liber item anniuersariorum quae quotannis celebrata sunt.

Liber vnus de distributione sacrorum oleorum.

Liber, siue volumen vnum constitutionum variarum pontificalium, quae in singulos annos editae sunt, atque edentur in posterum.

Liber item vnus, seu volumen decretorum, edictorum, & aliarum id generis sanctionum Episcopaliu.

Libri quoque seu volumina sequentia,
vt potè.

Blibiorum sacrorum volumen vnum.
Iuris canonici corpus vnum.

Concilij Tridentini volumen vnum.
Concilij Prouincialis vniuscuiusq; Me-
diolanensis volumen vnum.

Synodi vniuscuiusque Diocesanæ volu-
men vnum.

Liber, seu exemplum vnum decretorum
vifitationis Apostolicæ.

Liber etiam vnus harum Instructio-
num.

Liber hiftoriæ probatæ de reliquijs sa-
cris in ecclesia reconditis.

Liber canonum pœnitentialium.

Libri item Parochiales in Ecclesia ca-
thedrali, hi fcilicet.

Liber de Baptizatis.

Liber de Confirmatis.

Liber de Matrimonio iunctis.

Liber de votis, & pijs confuetudini-
bus.

Liber de statu animarum.

Liber de distributione elemofinarum.

Liber de peregrinis pasc hæ tempore in
ecclesia cathedrali sacram communio-
nem fumentibus.

Liber formularum de denunciationibus
dierum festorum, & cuiuscunque gene-
ris ad parochi munus pertinentis.

Liber seu volumina literarum & instru-
ctionum pastoralium de solennitatibus,
de sacris temporibus, & alijs.

Formæ etiam, seu designationes bap-
tisterij, sacriarij, reliquiarij, & aliarum
omnium singulariumq; rerum operum-
ve, quæ his duobus instructionum libris
commonstrata sunt.

Suppellex instrumentalis, quæ certo lo-
co Sacrifiæ proximo af-
feruatur.

Tripodes cum suis patellis vasibus-
ve focarijs numero tres.

Forcipes ferrei tres item.

Cochlearia ferrea totidem.

Vasa olearia maiora tria, ad vsum olei
lampadam recondendi.

Vasa minora, qui gutti dicuntur, totidè
ad illum ipsam vsum.

Infundibula & vasa duo, ad olei è va-
se maiusculo depromendi, rursusque
in alterum minusculum infundendi v-
sum.

Scopula parua ex cannulis palustri-
bus ad deterfionis vsum numero de-
cem.

Scopæ maiores numero quinque.

Scala gestatoriæ numero tres: quarum
vna altior.

Ligones tres.

Battila totidem.

Hastilia seu perticæ quinque.

Longuria totidem, plurave.

Spongiæ grandiusculæ quatuor.

Rutra duo.

DE RATIONE MULTIPPLICIS Apparatus.

Quoniam verò pro ratione officij
diuini, quod modò solennius, mo-
dò minus solenniter fit, prout diei vel
celebritas, vel commemoratio, vel so-
lennitas quæ agitur, requirit; illud pla-
nè conuenit, vt sicut ei diei aut solenni-
tati officium omni ex parte consentit;
ita ex sanctæ matris ecclesiæ vfu appa-
ratus respondeat sacrarum vestium, &
materia è qua confecta sint, pretiosio-
ri, & ornatu insigniori, & colore item,
qui vt supra in suppellectile vfu episco-
pali propriè addicta enucleatius præ-
scripsimus, conuenire debet cum officio
quod agitur.

Quare iam commonstrato simplicis sup-
pellectilis apparatu, regulæ tradendæ
sunt suppellectilis, quæ pro officij vfu
multiplicanda est.

Ac primò quidem de ea, quæ si materia
& ornatus spectatur, alia duplex, alia tri-
plex apparanda est.

Quæ porrò suppellex duplex esse debet,
illius ratio hæc est; vt vna sit vfu quoti-
diano, altera vfu solenniorum dierum;
eaque & preciosiori materia, & ornatu
insigniori.

Res igitur quæ sub hanc duplicis sup-
pellectilis regulam cadunt, hæc sunt, vt
potè.

Enumeratio rerum quæ duplicantur.

Rux.

Candelabra sex.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum.

Mappa maior.

Mappæ minores.

Tela stragula altaris.

Tapetum bradellæ altaris.

Cingulum sacerdotale.

Cingulum diaconale.

Cingulum subdiaconale.

Hamularum paria duo.

Pelvicula vireolorum.

Tabella gestatoria pacis offerendæ.

Thuribula duo.

Acerræ binæ.

Cochlearia bina.

Cereostata bina.

Conopœum tabernaculi maioris.

Vmbella processionalis.

Vasculum gestatorii aquæ benedictæ.

Aspergillum.

Peluis ad vsum lauationis manuum.

Vrceolus grandiusculus.

Suppellex rerum quæ triplices esse debent.

Quæcunque autem res infra demonstrata sunt, hac regula comprehenduntur, ut triplices esse debeant; cum singulas singulis diebus pretiosiori & materia & ornatu respondere conveniens sit: ita scilicet ut quæ minus pretiosæ minusve insignes existunt, vbi quotidiano sint; quæ vero aliquando pretiosiores, in festorum dierum officio; quæ denique longe insigniores & materia, & opere, & ornatu; in solemnitatibus ut par est maioribus adhibeantur. Atque hæc quidem sunt.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicii altaris.

Amictus sacerdotalis cum fascia.

Alba sacerdotalis cum auriphrygio.

Manipulus sacerdotalis.

Stola sacerdotalis.

Planeta.

Amictus diaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba diaconalis cum grammatis, seu auriphrygijs.

Amictus subdiaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba subdiaconalis cum grammatis, seu auriphrygijs.

Dalmatica diaconalis.

Tunicella subdiaconalis.

Stola diaconalis.

Manipulus diaconalis.

Manipulus subdiaconalis.

Velum subdiaconale.

Velum calicis.

Sacculus corporalis.

Integumentum lectorarij in basilica Metropolitana.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Integumentum Missalis.

Puluinar Missalis.

Integumentum lectorilium gestatoriorum, & statariorum.

Suppellex sacrarum vestium indumentorumve supra nominatim expositorum, quorum apparatus quintuplex esse debet.

Atque hæc quidem res sigillatim supra enumerata, sub rationem triplicis suppellectilis cadunt: nunc sequitur regula, qua comprehenduntur indumenta, ornamenta ve sacra, quorum supra expositorum vnusquisque apparatus, tum qui pretiosior, tum rursus qui minus pretiosus, tum item qui quotidianus est, quintuplex requiritur, pro instituta in diuinis officijs colorum varietate; ita scilicet, ut quotidiani vbi apparatus sit, vnus albo colore, alter rubro, tertius violaceo, quartus viridi, & quintus nigro. Hæcque item regula sit de apparatu tum solemnium dierum vel officiorum, tum solemnitatum etiam maiorum.

Indumenta vero quintuplicis huius apparatus sunt scilicet.

Pallium.

Velamentum frontispicii altaris.

Auriphrygium amictus sacerdotalis.

Auriphrygium alba sacerdotalis.

Manipulus sacerdotalis.

Stola sacerdotalis.

Planeta.

Pluviale.

Auriphrygium amictus diaconalis.
 Auriphrygium item amictus subdiaconalis.
 Grammatæ, seu auriphrygium albæ diaconalis.
 Grammatæ, seu auriphrygium item albæ subdiaconalis.
 Dalmatica diaconalis.
 Tunicella subdiaconalis.
 Stola diaconalis.
 Manipulus diaconalis.
 Manipulus subdiaconalis.
 Velum subdiaconale ad vsum ferendi calicis, patenæve sustinendæ.
 Velum calicis.
 Saculus corporalis.
 Signaculum Missalis.
 Integumentum Missalis.
 Puluinar Missalis.
 Integumentum lectionarij.
 Integumentum epistolarij.
 Integumentum euangelistarij.
 Integumentum lectorilium statariorū.
 Integumentum lectorilium gestatoriorum.
 Integumentum ambonis, vel suggesti.
 Pluualia tot, quot canonici, & dignitate præditi, Mansionarij, alijque id generis ministri.
 Sed hæc triplici tantum colore, scilicet albo, rubro, & violaceo.
 Planetæ etiam totidem, quot canonici, dignitate præditi, alijve sunt qui sacerdotales dignitates obtinent: sed triplici tantum vtsupra colore, albo, nigro, & violaceo.
 Dalmaticæ item, quot canonici, alijve diaconales præbendas obtinentes, triplici etiam colore vt supra.
 Tunicellæ subdiaconales itidē vtsupra.

Suppellex indumentorum lineorū, quæ multiplicia esse debent ob commutationis vsum, dum partim ea lauantur.

Indumenta è lino, bysso, canna, & iue confecta, quæ ministerijs ecclesiasticis addita sunt, cum munda in primis, nitida, candida, ab omniq̄ labe pura atque integra non sine mysterij etiam significatione ex patrum traditione esse debeant; ac proinde crebro purgari la-

uariq; opus sit, vt dum lauantur quæ sordida sunt, alia nitida non desint ad vsum sacrorum ministeriorum; multiplicia ac plura ob mundiciem retinendam sanè quidem illa esse oportet.
 Ponemus igitur mox infra singula eiusmodi indumenta, eorumque enumeratum totam summam.

Indumenta lineæ Altaris in Missis conuentualibus.

M Appæ maiores sex.
 Mappæ minores duodecim.

Indumenta lineæ sacerdotalia in Missis conuentualibus.

A Mictus viginti,
 Albæ viginti,
 Corporalia decem & octo.
 Purificatoria triginta sex.
 Mantilia ad vsum abstergendi manus in Missæ sacro viginti quatuor.
 Mantilia in Sacristia appendenda ad vsum lauationis manuum duodecim.
 Sudariola ad vsum purgandi nares cum opus est in Missæ sacro, triginta.
 Funiculi sudariorum cum globulis decem.
 Mappæ quinque vsui altaris mensæve, vbi sacerdos sacris vestibus induitur.
 Sacculi linei vsui vniuscuiusque calicis bini.

Indumenta lineæ vsui ministrorum in Missa conuentuali inferuentium.

A Mictus diaconales viginti item.
 Albæ diaconales totidem.
 Amictus subdiaconales viginti item.
 Albæ subdiaconales totidem.

Indumenta lineæ vsui sacre communioneis populo in ecclesia ministrandæ.

M Appæ longiores ad substernenda scanna, numero decem, plures patiore sive pro populi ratione.
 Mappæ breuiore subter sanctissimam Eucharistiam sustinendæ, dum sacramentum ministratur, quinque.

In-

Indumenta linea vsui varijs ministerijs.

Superpellicea quatuor sexve ad varia sacerdotalia ministeria. Superpellicea tria plurave vsui clericalem ministeriorum. Sabaria ad vsum abstergendi caput infantum baptizatorum sex, plurave.

DE SUPELLECTILE ALTARIS minoris in basilica cathedrali.

Atque hæc quidem de supellectile altaris maioris, & reliquo omni apparatu mox suis titulis supra distinctè exposito: nunc verò sequitur suppellex altaris minoris in cathedrali basilica positi, proprios annuos redditus, aut censum, aliunde emolumentum ex legato aut aliunde habentis, ut ibi Missæ sacræ fiat.

Quæ porro suppellex vniuscuiusque scilicet altaris minoris apparabitur hæc ut infra.

Cruce vna.
Candelabra duo cum suis operculis extinctorijs.

Emunctorium vnum.
Altare portatile, cum scilicet altare ipsum consecratum non est.

Tabella secretorum.
Mappæ minores duæ.

Mappa maior.
Pallium.

Velamentum frontispicij altaris.
Tela stragula altaris.

Tabella orationis de Sancto, cuius nomine altare vocatur.
Tabella orationum de Sancto Sanctissime, quorum insignes reliquæ in eo altari reconduntur.

Amictus cum fascia, seu auriphrygio.
Alba cum suis grammatis; seu auriphrygijs.

Cingulum.
Manipulus.
Stola.

Planeta.
Calix.
Patena.

Velum calicis.
Sacculi calicis.

Theca calicis.
Corporale cum palla.

Sacculus corporalis.
Capsulæ binæ vsui corporaliæ.

Purificatorium.
Capsulæ binæ vsui purificatoriæ.

Vrceolorum paria duo.
Pellicula vrceolorum vna.

Missale vnum.
Integumentum Missalis.

Signaculum Missalis.
Puluinar Missalis.

Mantile ad manus abstergendas in Missæ sacro.
Sudariolum ad nares expurgandas cum opus est in Missæ sacro.

Funiculus cum globulo.
Crepidarum mundarum par.

Cereostata bina.
Opercula eorum restinctoria, totidem.

Tintinnabulum gestatorium, si quando ut supra altari appensum non est.
Armarij proprium, aut locus proprius armarij proprii in sacristia; in quo calix, patena, corporalia, & purificatoria, & cætera id generis, tum præterea in quo sacræ vestes ornamentave ad huius altaris vsum reponantur.

Enumeratio rerum, quarum apparatus pro diei ratione duplex, & pro colorum varietate idem quintuplex est.

In hac altaris minoris supellectile ratio habenda est rerum tantum, quæ pro vsu quotidiano, festorumq; dierum celebritate duplices esse debent, & pro colorum distinctione, singulæ præterea quintuplices.

Quæ igitur res duplicantur, ut scilicet ad quotidianum & solennius officium adhibeantur, hæc sunt.

Pallium.
Auriphrygium, seu fascia amictus.

Auriphrygium albæ.
Manipulus.

Stola.
Planeta.

Velum calicis.
Sacculus corporalis.

Integumentum Missalis.
Puluinar Missalis.

Harum sacrarum vestium & indumentorum apparatus uterque, vnus scilicet vsus quotidiani, & alter pretiosior sollemniorum officiorum, quintuplex esse debet: ita vt vniuscuiusque apparatus indumenta singula sint numero quinq; nempe vnum colore albo, alterum rubro, tertium violaceo, quartum viridi, quintum nigro.

Lineorum indumentorum suppellex.

LIntea præterea indumenta, quæ ob causas supra in altari maiori expositas, plura etiã in minori esse oportet, hæc sunt nomina, singulaq; supplicata:

Mappæ maiores tres.
Mappæ minores sex.
Amictus duodecim.
Albæ totidem.
Corporalia quinque.
Purificatoria decem & octo.
Mantilia minora ad manus abstergendas in Missæ sacro sex.
Sudariola ad nares expurgandas sex.
Funiculi sudariolorum cū globulis tres.

Suppellex altaris minoris nullo modo dotali, ab Episcopo tamen ob necessariam causam permissi.

SI quod verò altare minus Episcopus ob necessarium vsum ornatum ve, aut construendum, aut quod constructum est, permittendum censuerit; nec vlla tamen ratio sit, qua ad illud instruendum atque ornandum omnis illa suppellex inq; supra in altari minori demonstrata parari possit; aut breui temporis spatium id omne genus præstari non queat: vt tamẽ interea dum reliqua suppellex apparabitur, opportuno tempore illud apparatus ornatum ve esse possit, suppellex saltem exigua infra notata comparanda erit.

Crux vna.

Candelabra duo.

Pallia saltem quinque ex diuersis coloribus pro instituto ecclesiæ.

Altare portatile, si altare ipsum consecratum non sit.

Mappæ breuiiores tres.
Mappæ longiores duæ.

Tabella orationis de Sancto cuius nomine altare nuncupatur.

Tabella item orationis de Sancto, cuius reliquæ insignes in eo altari reconduntur.

Suppellex vsui communi altarium minorum.

IN Basilica cathedrali sæpè contingit, & canonicos, & alios sacerdotes solo deuotionis studio, non ex aliquo vel pij legati, vel dotis altaris, titulive onere, in altario maiori aut minori Missæ sacrum facere: quo fit, vt nisi alia sacrarum vestiu suppellex in sacristia sit, necesse habeant vti sacro vestitu, qui propriè Missæ conuentualis cultui addictus est; indeque eueniat, vt illius vestitus pars, & planeta præsertim, frequentius vsu conteratur, attrituque laceatur, & corrumpatur: sicque cum reliquis Missæ conuentualis indumentis, cum dalmatica scilicet & tunicella quæ attritæ non sunt, minus decore conueniat.

Rursus altare indotatum in eadem Basilica vsupra aliquando permissum, vt plerunque fit, suppellectilem non habet necessariam ad Missæ sacrum faciendũ: sæpeq; etiam hoc accidit, vt quod altare dotatum est, tota illa præscripta suppellectile ob celsus tenuitatem alimve causam instrui non potest, aut saltem ad eam comparandã longius temporis spatium requirit.

Ideo vt huius & illius altaris ornatui atque apparatus ad Missæ sacrum necessariò subueniatur; vtque vestitus Missæ conuentualis vsui addictus integer totus & inter se congruens conseruetur, simulque eorum sacerdotum vsui prouideatur: est sanè conueniens in eadem Basilica cathedrali præter proprium vniuscuiusque altaris apparatus aliam etiam sacrarum vestium suppellectilem comparari, quæ vsui communi sit, & altaris indotati & dotati etiam, aliqua tamen apparatus parte egentis.

Hæc porro suppellex tâta sit saltem, quãta vnicuique altario minori supra præscribitur.

DE SUPPELLECTIBUS ECCLESIAE COLLEGIATAE. Cap. II.

IAM verò commòstrauimus suppellectilem Basilicæ cathedralis: consequens est ecclesiæ collegiatæ suppellex: quæ primò quidem ad altaris maioris vsum apparabitur hæc infra nominatim posita.

Apparatus Altaris maioris.

CRux.
Candelabra sex cum operculis ex tinctorijs binis.
Emanetoria duo.
Tabella secretorum.
Mappæ minores duæ.
Mappa maior.
Pallium.
Velamentum ad ornatum frontispicij altaris.
Tela stragula altaris.
Tapetum bradellæ altaris.
Tabella orationis de Sancto cuius nomine altare capellæ ve maior nuncupatur.
Tabellæ item duæ orationum de Sancto Sanctis ve, quorum insignes reliquiæ sacre in eo altari reconditæ sunt; vna à dextero, altera à sinistro latere clathrorum altaris, capellæ ve, extrinsecus affigenda.

Suppellex ad vsum sacrificij Missæ Conuentualis, & diuinorum officiorum.

AMictus sacerdotalis cum auriphrygio, seu fascia.
Alba cum auriphrygio, seu grammatis.
Cingulum sacerdotale.
Manipulus sacerdotalis.
Stola sacerdotalis.
Planeta.
Amictus diaconalis cum fascia, seu auriphrygio.
Amictus subdiaconalis cum auriphrygio item.
Alba diaconalis cum auriphrygio, seu grammatis.
Cingulum diaconale.
Cingulum subdiaconale.
Dalmatica diaconalis.

Tunicella subdiaconalis.
Manipulus diaconalis.
Stola diaconalis.
Manipulus subdiaconalis.
Velum subdiaconale, ad vsum ferendi calicis, patenæ ve sustinendæ.
Pluuialia vsui in vespersis solenniorum celebritatum pro ecclesiarum more ac ritu.

Suppellex quæ sequitur, propria Missæ tantum.

CAlix.
Patenæ.
Velum calicis.
Corporale cum palla.
Sacculus corporalis.
Purificatorium.
Hamularum, seu vrceolorum paria duo.
Pellicula vrceolorum.
Missalia tria.
Integumentum Missalis.
Signaculum Missalis.
Pulvinar Missalis.
Lectonarium ad vsum Missæ solennis in ecclesijs collegiatis ritus Ambrosiani.
Integumentum lectonarij.
Epistolarium.
Integumentum epistolarij.
Euangelistarium.
Integumentum euangelistarij.
Integumentum ambonis, vel suggesti.
Cereostata sex cum suis operculis extimatorijs.
Tabella gestatoria pacis offerendæ.
Sudarium ad nares expurganda, cum opus est in Missæ sacro.
Funiculus cum suis globulis.
Crepidarum mundarum paria tria.

Suppellex, quæ Missæ conuentualis, diuinorum officiorum, processionumq; vsui communis est.

CRux Capituli.
Thuribula bina. } Ad thurificationis vsum.
Acerræ binæ.
Cochlearia bina.
Cereostata bina ad processionis vsum.
Opercula totidem ad restinguendos ceos.
Canthari bini in ecclesijs ritus Ambrosiani.

Can-

Candelabrum cerei Paschalis.
Vexillum, seu labarum Sancti ecclesie collegiate, in qua scilicet animarum cura geritur.

Crotala, seu crepitacula lignea duo ad usum pulsandi loco campanarum in tenebris hebdomadae sanctae.

Candelabrum triangulare vsui sustinenti candelas in tenebris hebdomadae sanctae in ecclesijs ritus Romani.

Stragulum sedilis, in quo sacerdos Missae sacrum faciens, & ministri aliquando assident.

Aulæa, pannive ad usum ornandae capellae maioris, chori, aut ecclesiae, solennioribus festis diebus; si modo per ecclesiae facultates potest.

Lectorile statarium chori gradus unum, aut duo.

Lectoria minora gestatoria duo item.

Integumenta lectorilium statariorum.

Libri, seu volumina ad usum diuinorum officiorum in Ecclesijs collegiatis ritus Romani.

B Reuiaria forma ampla duo.

Calendaria perpetua duo.

Diurna aut psalteria cum hymnis duo.

Hymnaria musico cantu exscripta duo.

Lectioaria duo matutinalia.

Homiliaria duo matutinalia.

Antiphonaria de Dominicis duo.

Antiphonaria de Sanctis duo.

Gradualia de Dominicis duo.

Gradualia de Sanctis duo.

Manualia duo item.

Martyrologia item duo.

Libri de officio mortuorum duo etiam.

Ritualia duo.

Processionalia duo, plurave.

Pontificalia duo.

Ceremonialia totidem, unum scilicet Romanum, alterum Parisi de Grassis.

Sacerdotalia duo.

Rationalia diuinorum officiorum duo item.

Libri de computo ecclesiastico duo quoque.

Libri praeterea, hiq; probati, de musico cantu, modulatione diuinorum officiorum numero duo, pluresys.

Libri seu volumina ad usum diuinorum officiorum in ecclesijs collegiatis ritus Ambrosiani.

B Reuiaria duo forma grandiori.
Candelabra anniuersaria seu perpetua duo.

Psalteria cum hymnis duo.

Libri duo hymnorum musica modulatione notatorum.

Antiphonaria de Dominicis duo.

Antiphonaria de Sanctis duo.

Antiphonaria ferialia duo.

Lectioaria matutinalia duo.

Homiliaria duo.

Lectioaria duo de vitis Sanctorum, de quibus in stasis quibusdam vigilijs vesperae solennes fiunt.

Pontificalia duo.

Sacramentalia duo.

Ceremonialia duo; unum Ambrosianum, alterum Romanum.

Processionalia, seu libri litaniarum & processionum duo.

Libri ad usum funerum & officij mortuorum duo.

Libri duo cantus Ambrosiani, varietateq; tonorum distincti, ad usum lectionum, psalmorum, & id generis aliorum.

Libri duo, in quibus hymni, [Gloria in excelsis, Symbolum, & Sanctus,] musicis notis distincta sunt.

Libri caeremoniarum Missae duo.

Libri de computo ecclesiastico duo item.

Suppellex, quae ad cultum & administrationem sacrae Eucharistiae, aliorumque Sacramentorum vsui est.

C Onopœum tabernaculi maioris.
Tabernacula paruula duo; alterum altius, atque ornatus; alterum minori & altitudine & ornatu: amboque ad usum exponendae in altari sacrae Eucharistiae, & in processibus ferendae.

Pixides duae, una vsui ad conseruandam sanctissimam Eucharistiam, altera ad illam in ecclesia ministrandam.

Vela tria ad usum sacrae Eucharistiae quae in tabernaculo maiori asseruatur, decenter contegendae.

Velum unum, idque insignius, ad illam

in processionibus sollempnioribus ferendam.

Vmbella vna pretiosior scilicet in sollempnioribus processionibus adhibenda. Mappæ ad apparatus communionis in ecclesia ministrandæ.

Mappula præterea breuior subter sanctissimam Eucharistiam sustinenda, dū illa ministratur.

Vasa pro purificatione populi quatuor sexve:

Vasa pro vino purificationis maiora quatuor, ac minora totidem.

Scamna item oblonga ad apparatus communionis populi sex.

Porro in ecclesia collegiata vbi animarum cura geritur, præter suppellectilem proximè commostratam, hæc etiã sit vt infra notatur.

Pixides plures, vt in Basilica cathedrali supra narratum est.

Vmbella altera, qua sacra Eucharistia contegatur, cum ad ægrotos deferretur.

In locis autem montuosis, vbi per semitas angustosq; tramites sanctissima Eucharistia aliquando fertur, vmbella tertia angustior sit, atq; eiusmodi, quæ ab vno tantum homine sustineri portarive queat.

Vela præterea duo ad sacre Eucharistie contegendæ vsum, cum ad ægrotos scilicet illa fertur.

Laternæ grandiores sex.

Cereoferraria breuiora vigintiquatuor ferendis luminibus vsui cum sacra Eucharistia fertur.

Tintinnabulum gestatoriu vnum, cum sacra Eucharistia fertur.

Imago Christi Domini Crucifixi vna eaq; decenter expressa ad infirmos deferenda.

Vasa sacrorum oleorum chrisimatis & catechumenorum duo, eaq; duplicata cum suis cotylis, & sacculis.

Vasa olei sacri infirmorum duo item cū suis cotylis & sacculis: vbi verò plures parochi animarumve curatores sunt, totidem etiam vasa olei sacri.

Vas præterea vnum pro suscipienda deferendaq; aqua baptismali ab ecclesia cathedrali, vel plebana; si quando ea ecclesia collegiata foranea caput plebis non est.

Sabarium, seu pannus lineus, ad vsum scilicet abstergendi caput infantum baptizatorum.

In ecclesia autem collegiata quæ caput plebis est, præter cætera singula quæ mox numerata sunt, vasa etiã tria sunt, vsui ad sacra olea ab ecclesia cathedrali sumenda, tum plebis suæ ecclesijs parochialibus distribuenda.

Suppellex quæ multis ministerijs sacris communis est.

VAs vnu vsui aquæ Dominicis diebus benedicendæ.

Vasculum gestatorium aquæ benedictæ, Aspergillum.

Peluis grandiuscula gestatoria vna saltem ad vsum lauationis manuum.

Vrceolus ob eundem vsum grandiusculus vnus item.

Mantile grandius ad manus abstergendas.

Vasa vsui excipiendi oblationes duæ saltem, si collegiata curata est.

Superpellicea vsui vario sacerdotalium ministeriorum.

Superpellicea vsui clericalium ministeriorum.

Suppellex officiorum funeralium propria.

Feretra duo.

Pallia feretralia duo saltem: vnum quo cadauera contegantur, cum efferuntur, & coenotaphia item; alterum, quo eadem cadauera substernantur.

Cœnotaphium gestatorium, quæ tumbe dicitur, vnum.

Basis cœnotaphij vna item.

Pannus stragulus eiusdem basis vnus etiam, aut basis saltem decenter picta.

Crucès quæ circa cœnotaphium collocantur, quatuor.

Scabella sustentaculay crucum quatuor item.

Candelabra ferrea octo, duodecimve.

Suppellex Sacristiæ Collegiata.

Instrumentum ferreum ad vsum conficiendi hostias.

Vasca

Vasculum vnum pro asseruandis hostijs magnis.

Vasculum item vnum pro hostijs paruis.

Vas vsui abstergendi calices, patenas, & lauandi corpora ac purificatoria.

Capsula corporalium duæ.

Capsula item duæ vbi purificatoria reponuntur.

Sacculus lineus calicis.

Theca calicum numero tot quot sunt calices.

Sacculus pixidis.

Mantile grandius loco appendendum vbi manus lauantur.

Mappa ad vsum altaris sacrificiæ seu armarij, apud quod sacerdos vestes sacras induit.

Tapetum vnum, loco sternendum vbi sacerdos se induit: aut eius loco clathra lignea.

Crepidarum mundarum paria tria.

Tabella de sacris reliquijs in ea ecclesia collegiata reconditis.

Tabella Indulgentiarum eidem ecclesie perpetuo concessarum.

Tabellæ binæ de orationibus præparatorijs, ad vsum sacerdotum qui celebraturi sunt.

Tabellæ item binæ orationum, quas pronunciant sacerdotes dum sacras vestes induunt.

Tabella distributionis horarum pro Missis celebrandis.

Tabella præterea de Missis, commemorationibus, funeralibus, & alijs eiusmodi officijs: quæ in singulas hebdomadas certis statis diebus, vel ab vniuerso Capitulo clerove ecclesie, vel ab vnoquoque sacerdote capellano, in singulis altaribus cape lise, ex fundatione, aut legati elemosinæve nomine, aut aliqua alia obligatione præstari debent.

Tabella, quæ dyptica dicitur, de singulis Episcopis, qui in ecclesia cathedrali ordine præcesserunt.

Pro quibus Episcopis in Missæ sacro aliquando præcandum est.

Tabella processionum vna.

Tabella item de titulis, dignitatibus, canonicatibus, præbendis, & reliquis beneficijs, officijsve ecclesie.

Tabella vna, pluresve perpetuæ, de muneribus functionibusve Præpositi, aut

Archipresbyteri, aut Decani, aut aliorum qui in ecclesia collegiata primarium locum tenent; & reliquorum etiam singulorum Canonicatus, dignitates, officiaue in eadem ecclesia obtinentium.

Tabella item vna pluresve perpetuæ item de his officijs, vtpote.

De officio Sacrificiæ.

De officio custodum aliorumve id generis.

Tabella item hebdomadaria horariaue eiusmodi officiorum.

Tabella vna de distinctione officij simplicis & duplicis pro Romani ritus vsu: aut solennis & non solennis pro Ambrosiani instituti ratione.

Tabella de certis statis horis diuinorum officiorum, & pulsationis campanarum.

Tabella colorum: in qua scilicet colores demonstrantur, qui singulis diebus ex sanctæ matris ecclesie instituto adhibentur.

Tabella de statutis canonicalibus, capitularibusve.

Tabella triplex regularum de punctationibus.

Tabella de regulis capitulorum congregationumve canonicalium, sacerdotalium, & clericalium.

Tabella item de functionibus maiorum & minorum ordinum.

Tabella clericorum qui adscripti sunt.

Tabella de ijs, quæcunque ad ecclesie cultum, decorem, ac nitorem pertinent.

Tabella denique aliæ numero plures, quæcunque de ritu disciplinæve ecclesiastica edentur.

Tabella statutorum dierum, quibus decreta, vel de canonicali, vel clericali disciplina, ex constitutione provinciali legenda sunt.

Tabella etiam regularum de oratione quadraginta horarum.

Tabellæ duæ, pluresve de diuersis orationibus, pro varietate temporum, vsui fidelium ad eam orationem conuenientium.

LIBER præterea anniuersarius isque vnus de sacerdotibus celebrantibus in quo scilicet libro sua manu notent subscribantve sacerdotes, qui singulis diebus in ea ecclesia Missæ sacrum fecerint.

Liber rursus vnus idemq; aniuersarius, de punctationibus sacerdotum qui non celebrariue.

Liber item aniuersariorum, quæ quottannis celebrata sunt.

Liber, seu volumen vnum constitutionū variarum pontificalium, quæ in singulos annos editæ sunt, atque edentur in posterum.

Liber item vnus, seu volumen decretorum, edictorum, & aliarum id generis sanctionum Episcopaliū.

Libri quoque seu volumina sequentia, vt pote.

Bibliorum sacrorum volumen vnu.

Iuris canonici corpus vnum.

Concilij Tridentini volumen vnum.

Concilij prouincialis vniuscuiusq; Mediolanensis volumen vnum.

Synodi vniuscuiusq; Diœcesanæ volumen vnum.

Liber, seu exemplum vnum decretorum visitationis Apostolicæ.

Liber etiam vnus harum Instructionum.

Liber historiæ probatæ de reliquijs sacris in ecclesia reconditis.

Liber canonum pœnitentialium.

PORRO si Ecclesia collegiata est vbi animarum cura geritur, in ea præter numerū vniuersæ suppellestilis mox supra commostratæ, sit etiam hæc vt infra.

Tabella officiorum parochialium.

Tabella festorum dierum ordine notarum, quæ vel ex præcepto, vel ex consuetudine voto ve coluntur.

Tabella instar calendarij selectorum decretorum, sanctionum, constitutionumque tam Pontificalium quam Episcopaliū, quæ certis anni diebus euulgari debent.

Tabella sacerdotum confessoriorum.

Tabellæ binæ excommunicationum, vna latino, altera vulgari sermone explicata.

Libri præterea parochiales, vt pote hi.

Liber de Baptizatis.

Liber de Confirmatis.

Liber de Matrimonio iunctis.

Liber de votis, & pijs consuetudinibus in parochiali vicinia collegiatae ecclesiæ.

Liber de statu animarum.

Liber de distributione eleemosinarum.

Liber formularum de denunciationibus dierum festorum, & omnis cuiuscunque generis ad parochi munus pertinentis.

Liber, seu volumen literarum & instructionum pastoralium, de solennitatibus, de sacris temporibus, & alijs.

IN ecclesia porrò collegiata quæ caput plebis est, præter libros, & ceteros vniuscuiusque suppellestilis apparatus proximè enumeratos, sit etiam.

Liber vnus de distributione sacrorum oleorum.

Suppellex Instrumentalis, quæ certo loco Sacriliæ proximo asser-

natur.

TRipodes cum suis patellis vassibus, ve focarijs numero duo.

Forcipes ferrei duo item.

Cochlearia ferrea totidem.

Vasa olearia maiora duo, ad vsum olei lampadarum recondendū.

Vasa minora, qui gutti dicuntur, totidē ad illum ipsam vsum.

Infundibula & vasa duo, ad olei vase maiusculo depromendi, rursusq; in alterum minusculum infundendi vsum.

Scopulæ parua ex camulis palustribus, ad deterisionis vsum, numero sex.

Scopæ maiores numero quinque.

Scala gestatoria numero duæ, quarum vna altior.

Ligones duo.

Batilla totidem.

Hastilia seu perticæ quinque.

Longuria totidem, plurave.

Spongia grandiuscula duæ.

Rutæ duo.

De suppellestilerum, quæ pro solenniorum dierum ratione vniuscuiusque duplicantur.

Commonstrato simplicis suppellestilis apparatu, sequitur alius, re-

rum

rum, quæ pro ratione supra in suppellex Basilicæ cathedralis explicata, duplices esse debent; ita scilicet, ut singularum numerus supra demonstratus duplicetur necesse sit; cum singulæ quæ ad quotidianum usum adhibentur, eadē & materia & ornatu insigniores esse debeant in sollemniorum dierum celebratibus.

Sunt igitur hæc, quæ numero duplici apparatus sunt.

Cruce.

Candelabra sex.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum.

Mappa maior.

Mappæ minores.

Tela itragula altaris.

Cingulum sacerdotale.

Cingulum diaconale.

Cingulum subdiaconale.

Hamularum paria duo.

Pellicula vireolorum.

Tabella gestatoria pacis offerendæ.

Thuribula duo.

Accerræ binæ.

Cochlearia binæ.

Cereostata binæ.

Conopœum tabernaculi maioris.

Vmbella processionalis.

Vasculum gestatorium aquæ benedictæ.

Aspergillum.

Pelvis ad usum lauationis manuum.

Vireolus grandiusculus.

Suppellex rerum quæ triplices esse debent.

Quæcunque autem res infra demonstratæ sunt, hæc regula comprehenduntur, ut triplices esse debeant: eum singulas singulis diebus pretiosiori & materia & ornatu respondere conveniens sit: ita scilicet, ut quæ minus pretiosæ minusve insignes existant, usui quotidiano sint; quæ autem aliquantò pretiosiores, in festorum dierum officio; quæ denique longè insigniores & materia, & opere, & ornatu, in sollemnitatibus maioribus sicuti par est, adhibeantur.

Atque hæc quidem sunt.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij altaris.

Amictus sacerdotalis cum fascia, & auriphrygio.

Alba sacerdotalis cum auriphrygio, & grammatis.

Manipulus sacerdotalis.

Stola sacerdotalis.

Planeta.

Amictus diaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba diaconalis cum auriphrygijs.

Amictus subdiaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba subdiaconalis cum auriphrygio, seu grammatis.

Dalmatica diaconalis.

Tunicella subdiaconalis.

Stola diaconalis.

Manipulus diaconalis.

Manipulus subdiaconalis.

Velum subdiaconale.

Velum calicis.

Sacculus corporalis.

Integumentum Missalis.

Pulvinar Missalis.

Integumentum lectoriarum in ecclesijs collegiatis ritus Ambrosiani.

Integumentum evangelitarum.

Integumentum epistolarij.

Integumentum lectorium gestatoriorum, & statariorum.

Suppellex sacrarum vestium indumentorum ve, quorum apparatus quintuplex esse debet.

Atque hæc quidem res sigillatim supra enumeratæ, sub rationem triplicis suppellectilis cadunt: nunc sequitur regula, qua comprehenduntur indumenta ornamentave sacra, quorum supra expositorum unusquisque apparatus, & qui pretiosior, & rursus qui minus pretiosus, & item qui quotidianus est, quintuplex requiritur, pro institutis in divinis officijs colorum varietate; ita scilicet, ut quotidiani usus apparatus sit, unus albo colore, alter rubro, tertius violaceo, quartus viridi, & quintus nigro.

Hæcque item regula est de apparatu sollemnium dierum, vel officiorum, tum se-

lennitatum etiam maiorum
 Indumenta vero quintuplicis huius ap-
 paratus sunt scilicet.
 Pallium.
 Velamentum frontispicij altaris.
 Auriphrygium amictus sacerdotalis.
 Auriphrygium albæ sacerdotalis.
 Manipulus sacerdotalis.
 Stola sacerdotalis.
 Planeta.
 Auriphrygium amictus diaconalis.
 Auriphrygium item amictus subdiacon-
 nalis.
 Auriphrygium albæ diaconalis.
 Auriphrygium item albæ subdiaconalis.
 Dalmatica diaconalis.
 Tunicella subdiaconalis.
 Stola diaconalis.
 Manipulus diaconalis.
 Manipulus subdiaconalis.
 Velum subdiaconale ad usum ferendi ca-
 licis, patenz ve sustinendæ.
 Velum calicis.
 Sacculus corporalis.
 Signacula Missalis.
 Integumentum Missalis.
 Pulvinar Missalis.
 Integumentum lectionarij.
 Integumentum epistolarij.
 Integumentum euangelistarij.
 Integumentum ambonis, vel suggesti.
 Integumentum lectorilium.
 Pluualia vsui in vesperis solenniorum
 celebratatum.

Numerus linteorum indumentorum.

L Intea præterea indumenta, quæ ob
 causas supra in Basilica cathedrali
 exposita plura etiam in collegiata ec-
 clesia esse oportet, hæc sunt, quæ om-
 nia supputata infra numero notantur.

Indumenta altaris.

M Appa maiores sex.
 Mappa minores duodecim.

Indumenta linea sacerdotalia in Missis
 conuentualibus.

A Mictus viginti.
 Albæ viginti.
 Corporalia duodecim.
 Purificato. ia viginti quatuor.

Mantilia ad usum abstergendi manus in
 Missæ sacro duodecim.
 Mantilia in sacristia ad usum lauatiõis
 manuum octo.
 Sudariola ad nares expurgandas cum
 opus est in Missæ sacro, duodecim.
 Funiculi sudariolorum cum globulis sex.
 Mappæ tres ad usum altaris seu mensæ
 in sacristia, vbi sacris vestibus face-
 dos induitur.
 Sacculi singulorum calicum bini.
 Indumenta linea ministrorum.

A Mictus diaconales viginti.
 Amictos subdiaconales totidem.
 Albæ diaconales viginti.
 Albæ subdiaconales viginti.

Indumenta linea ad usum sacre com-
 munionis ministrandæ.

M Appa longiores scamnorum sex,
 plures ve.
 Mappæ breuiore subter sanctissimam
 Eucharistiam sustinendæ tres.

Indumenta linea vsui varijs ministerijs.

S Vperpellicea sacerdotalia tria, quatuorve.
 Suppellicea clericalia tria, quatuorve.
 Sudaria quatuor, plura ve, si collegiata
 curata est.

De suppellectile altarium minorum
 collegiata ecclesia.

S Ingula præterea ecclesie collegiata
 altaria minora, omnes singulosque
 apparatus vnicuique altari minori supra
 in Basilica cathedrali ordine nomina-
 tim positos atque enumeratos habeant
 ad usum atque ornatum suum.

Suppellex altaris minoris ob necessa-
 riam causam permitti.

A Ltari præterea minori quamuis
 indotato, ob necessaria tamen cau-
 sam ab Episcopo in ecclesia collegiata
 permisso, suppellex appareatur, vt supra
 demonstrata est in Basilica cathedrali.

Sup-

Suppellex communis.

IN ecclesia collegiata apparatus præterea communis esse debet vsui Missæ sacri sine cantu faciendi, in altari tã maiori quã minori: prout & hic ipse apparatus, & quantus esse debeat, supra demonstratur & præscribitur in Basilica cathedrali, ob causas eo loci expositas.

DE SUPPELLECTILE ECCLESIAE PAROCHIALIS. Cap. III. I

Collegiatae Ecclesiae suppellectilem proximè exposuimus: nunc sane locus est eodem ordine dicendi de suppellectile Ecclesiae parochialis. Atque primò quidem de apparatu altaris maioris.

Apparatus Altaris maioris.

CRUX.

Candelabra sex cum operculis ex tinctorijs binis.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum.

Mappa minores binæ.

Mappa maior.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij altaris.

Tela stragula altaris.

Tapetum bradellæ altaris.

Tabella orationis de Sancto cuius nomine altare capellave maior nuncupatur.

Tabellæ item duæ de Sancto, Sanctisve,

quorum insignes reliquæ in eo altari reconditæ sunt.

Suppellex indumentorum parochi ad vsum Missæ parochialis sine cantu.

AMictus cù auriphrygio, seu fascia. Alba cum auriphrygio, seu grammatis.

Cingulum.

Manipulus.

Stola.

Planeta.

Suppellex indumentorum, quæ communia sunt vsui Parochi, & reliquorum clericorum, non solum in solenni Missæ parochialis sacro cum cantu, sed etiam in alijs diuinis officijs ministrantium.

AMictus cù auriphrygio, seu fascia. Alba cù auriphrygio, seu grammatis.

Cingulum.

Manipulus.

Stola.

Planeta.

Pluuiale.

Amictus diaconalis cum auriphrygio.

seu fascia.

Amictus subdiaconalis cum auriphrygio, seu fascia.

Alba diaconalis cum auriphrygio.

Cingulum diaconale.

Cingulum subdiaconale.

Dalmatica diaconalis.

Tunicella subdiaconalis.

Manipulus diaconalis.

Stola diaconalis.

Manipulus subdiaconalis.

Velum subdiaconale, ad vsum ferendæ

calicis, patenave sustinendæ.

Suppellex reliqua propria Missæ

tantum.

CALIX. Patena.

Velum calicis.

Corporale cum palla.

Sacculus corporalis.

Purificatorium.

Hamularum, seu vrceolorum paria duo.

Pellicula vrceolorum.

Missalia duo.

Integumentum Missalis.

Signaculum Missalis.

Puluinar Missalis.

Lectioarium ad vsum Missæ solennis

in ecclesijs parochialibus ritus Ambrosiani.

Integumentum lectioarij.

Epistolarium.

Integumentum epistolarij.

Euangelistarium.

Integumentum euangelistarij.

Integumentum suggesti.

Cereæ

Cereostata quatuor ad usum missæ.
Opercula eorum estistoria totidem.
Tabella gestatoria pacis offerenda.
Sudariolum ad nares expurgandas cum
opus est in missæ sacro.

Funiculus cum globulo vnde sudariolum
pendeat.

Crepidarum mundarum par vnum, si
quando opus est sacerdotem celebratu-
rum calceos luto inquinatos deponere.
Tintinnabulum gestatorium, ubi appen-
sam non est.

Suppellex, quæ Missæ, diuinorum officio-
rum, processionumq; vsui com-
munis est.

Thuribulum. }
Acerta. } Ad Thurifica-
Cochlearia. } tionis vsum.
Canthari bini in ecclesijs ritus Ambro-
siani.

Candelabrum cerei Paschalis vnum, quod
Vexillum, seu labarum Sancti patroni
parochiæ, in processibus oblationi-
bus adhibendum.

Crepidacula lignea bina ad vsum pul-
sandi in tenebris hebdomadæ sanctæ.

Candelabrum triangulare ad vsum susti-
nendi candelas in tenebris hebdomadæ
sanctæ in ecclesijs ritus Romani.

Tapetia, aut stragula ad ornatum sedi-
lis, in quo sacerdos Missæ sacrum solent
niter facies, & ministri aliquando assidēt.

Aulæ, pinnæ, plures ad vsum ornandæ
capellæ altaris, & maioris, aut ecclesiæ,
in solennioribus festis diebus, si modo
per ecclesiæ facultates possit.

Lectorile statarium chori vnum.
Lectorilia gestatoria duo.

Integumenta lectorilis statarii.
Integumenta lectorilium gestatoriorum.

Libri, seu volumina ad vsum diuinorum
officiorum in Ecclesia parochiali
ritus Romani.

Reuaria duo, quorum alterum am-
pla forma.

Calendarium perpetuum vnum.
Diurna aut psalteria cum hymnis.

Hymnarium musico cantu exscriptum
vnum forma ampla.

Homiliarum vnum matutinale.
Antiphonarium de Dominicis vnum.

Antiphonarium de Sanctis vnum.

Graduale de Dominicis vnum.

Graduale de Sanctis vnum.

Martyrologium vnum.

Liber de officio mortuorum vnum.

Rituale vnum.

Processionale vnum.

Pontificale vnum.

Ceremoniale vnum.

Sacerdotale vnum.

Rationale diuinorum officiorum vnum.

Liber de computo ecclesiastico vnum.

Libri, seu volumina ad vsum diuinorum
officiorum in Ecclesia parochiali
ritus Ambrosiani.

Reuaria duo, quorum alterum for-
ma ampla sit, alterum parua.

Calendarium anniuersarium vel perpetuum
vnum.

Psalteria cum hymnis duo, vnum forma
grandiori.

Liber hymnorum musica modulatione
notatorum vnum.

Antiphonarium de Dominicis vnum.

Antiphonarium de Sanctis vnum.

Antiphonarium feriale vnum.

Homiliarium vnum.

Lectorium de vitis Sanctorum in sta-
tis quibusdam vigilijs vnum.

Pontificale vnum.

Ceremonialia duo, vnum Ambrosianum,
alterum Romanum.

Sacramentalia seu ritualia duo.

Processionalia, seu libri litaniarum, &
processionum duo.

Libri ad vsum funerum & officij mor-
tuorum duo.

Liber cantus varietate tonorum distin-
cti, ad vsum lectionum, psalmodi, & id
generis aliorum, vnum.

Liber vnus de cantu hymni, Gloria in-
excelsis, Symboli, & Sanctus.

Liber vnus de ceremonijs Missæ.

Liber vnus de computo ecclesiastico.

Suppellex, quæ ad cultum & administra-
tionem sacræ Eucharistiæ, aliorumq;
Sacramentorum vsui est.

Onopseum tabernaculi maioris.
Tabernaculum paruum ad sacræ Eu-
charistiæ in altari exponendæ vsum, &
in processibus ferendæ.

Pixides duę, vna maior ad sacre commu-
nionis in ecclesia populo ministrandę
vsum altera minor, quę ad illam agro-
tis ferendam adhibetur.

Vbi verò pro facultatibus potest, tertia
preterea pixis fit, conseruandę sanctissi-
mę Eucharistię vsui.

Verum si ecclesię parochialis frequen-
tia popul i magna est, non modò tres pi-
xides, sed plures etiã esse debent, vtsupra
in Basilica cathedrali narratum est.

Vela duo ad vsum sacre Eucharistię, quę
in tabernaculo maiori asseruatur, decen-
ter contegendę.

Vela item maiora duo, ad sacre Eucharis-
tię vsu, cū ad egrotos scilicet defertur.

Umbella, cū sacra Eucharistia ad e-
grotos fertur.

Altera item pretiosior, vbi pro faculta-
tibus potest, in solennioribus processio-
nibus atq; officijs adhibenda.

In locis autem montuosis tertia angu-
stior, vt in Ecclesia collegiata curata ex-
positum est.

Laterne grandiores quatuor.

Cereoteraria breuiora duodecim, pla-
ra e deferendis luminibus vsui, cum sa-
cra Eucharistia defertur.

Tintinnabulum gestatorium vnum ad
eundem vsum.

Mappa ad apparatus communionis in
Ecclesia ministrandę.

Mappulę preterea breuiores subter san-
ctissimam Eucharistiam sustinendę, dū
illa ministratur.

Vasa ad vsum purificationis populi qua-
tuor.

Vasa vinaria, p vino purificationis duo.

Scamna item oblonga ad apparatus co-
munionis quatuor, sexve.

Imago Christi Domini crucifixi gesta-
toria, ad vsum egrotorum vna.

Vasa duo sacrorum oleorum, chrisma-
tis, & catechumenorum; eaq; duplicia,
cum suis sacculis & cotylis, ob causam su-
pra enarratam in suppellectili Basilicę
cathedralis.

Vasa duo sacri olei infirmorum cū suis
cotylis & sacculis.

Vbi verò plures parochi animarum ve-
curatores sunt, totidem etiam vasa in-
structa sint olei sacri.

Sabarium, seu pannus lineus pro bap-
t

zatorum capite abstergendo.
Vas vnum vsui suscipiendę & ferendę
aquę baptismalis ab ecclesia cathedra-
lij, vel plebana.

Suppellex quę multis ministerijs
sacris communis est.

Vas vnum vsui aquę benedicendę
diebus Dominicis.

Vasculum item vnum gestatorium a-
quę benedicte,

Aspergilla bina, e quibus vnū ornatius.
Peluis grandiuscula gestatoria vna ad
vsum lauationis manuum.

Vrceolus ob eundem vsum grandiuscu-
lus vnus item.

Mantile gradus ad manus abstergendas.

Vasa vsui excipiendi oblationes duo.

Superpellicea vsui vario sacerdotium
ministeriorum.

Suppellicea vsui ministerijs clericalib⁹

Suppellex quę officiorum funera-
lijum propria est.

Ferretum vnum.
Pallia feretralia duo: vnum quo ca-
dauera, cū efferuntur, & cęnotaphia
itē; alterū, quo eadem substernantur.

Cęnotaphium gestatorium, quę tumba
dicitur, vnum.

Basis cęnotaphij vna item.

Pannus stragulus: eiusdem basis vnus e-
tiã, aut basis saltem decenter picta.

Cruces, quę circa cęnotaphium collo-
cantur, quatuor.

Scabella, sustentaculave crucum qua-
tuor item.

Candelabra ferrea octo saltem.

Suppellex Sacristię parochialis.

Vasculum vnum pro asseruandis ho-
stijs magnis.

Vasculum item vnū pro hostijs paruis.

Vas item vnum vsui abstergendi cali-
ces, patenas, & lauandi corporalia ac pu-
rificatoria.

Capsulę corporalium duę.

Capsulę item duę, vbi purificatoria re-
ponuntur.

Sacculus calicis.

Thecę

Theca calicum, numero tot, quot sanè calices.

Saculus pixidis.

Mantile grandius loco appendendum vbi lauantur manus.

Mappa ad vsum altaris Sacristiæ, seu armarij, apud quod sacerdos vestes sacras induit.

Tapetum vnum loco sternendum vbi se sacerdos celebraturus induit, aut eius loco clathra lignea.

Crepidarum mundarum par.

TABELLA de sacris reliquijs in ea ecclesia reconditis.

Tabella de Indulgentijs perpetuò concessis eidem ecclesiæ.

Tabella de orationibus, quæ preparatorix dicuntur, ad vsum sacerdotis celebraturi.

Tabella orationum, quas pronunciat sacerdos dum sacras induit vestes.

Tabella item vna distributionis horarum pro Missis celebrandis, vbi plures illæ sunt.

Tabella præterea vna de Missis, commemoracionibus, funeralibus, & alijs eiusmodi officijs, quæ in singulas hebdomadas certis itatis diebus, vel à Parocho, vel ab vniuerso Clero ecclesiæ, vel ab vnoquoq; sacerdote capellano, in singulis altaribus capellivæ, ex fundatione, institutione, aut legati, elemosinæve nomine, aut aliqua alia obligatione præstari debent.

Tabella, quæ dyptica dicitur, singulorū Episcoporum, qui ordine in ecclesia cathedrali præcesserunt, pro quibus quandoq; in Missæ sacro precandum est.

Tabella de processionibus.

Tabella de capellis, titulis, altaribusve eiusdem ecclesiæ.

Tabella officiorum parochialium.

Tabella de distinctione officij simplicis, semiduplicis & duplicis pro Romani ritus vsu; aut solennis & non solennis, pro Ambrosiani instituti ratione.

Tabella de certis stans horis diuinorū officiorum, & pulsationis campanarum.

Tabella colorum: in qua scilicet demonstrantur colores, qui singulis diebus ex sãctæ Matris Ecclesiæ instituto pro officij ratione in sacris indumentis adhibentur.

Tabella regularum de punctationibus. Tabella vna de regulis congregationū sacerdotium, & clericalium.

Tabella clericorum qui adscripti sunt eidem ecclesiæ.

Tabella de ijs quæ ad ecclesiæ cultum, nitorem, decoremve pertinent.

Tabellæ aliæ, quæcunq; de ritu disciplinæ ecclesiasticæ edentur in posterum.

Tabella festorum dierum ordine notatorum, qui vel ex præcepto, vel ex consuetudine, votove coluntur.

Tabella vna instar calendarij selectorū decretorum, sanctionum, constitutionumq; tam Pontificalium quam Episcopalianum, quæ certis anni diebus euulgari debent.

Tabella regularum de oratione quadraginta horarum.

Tabellæ binæ de diuersis orationibus pro varietate temporum vsui fidelium ad eam orationem conuenientium.

Tabella sacerdotum confessoriorum.

Tabellæ duæ excommunicationum; vnæ latino, altera vulgari sermone explicata.

Tabella de votis, pijsve institutis loci, oppidive parochialis.

LIBER præterea vnus isq; anniuersarius de sacerdotibus celebrantibus: in quo scilicet libro sua manu notent subscribantve sacerdotes, qui singulis diebus in ea ecclesia Missæ sacrum fecerint.

Liber de punctationibus sacerdotū qui non celebrant.

Liber anniuersariorum quæ quotannis celebrata sunt.

Liber vnus de baptizatis.

Liber de confirmatis.

Liber de matrimonio iunctis.

Liber de statu animarum.

Liber distributionis elemosinarum factæ quotannis adhibito Parocho.

Liber descriptionis bonorum, & iurium ecclesiæ.

Libri præterea sequentes, seu volumina, vtpotè.

Bibliorum sacrorum volumen vnū.

Concilij Tridentini volumen vnū.

Concilij prouincialis vniuscuiusq; Mediolanensis volumen vnum.

Synodi vniuscuiusque diocesanæ volumē vnum.

Liber canonum penitentialium.

Liber de vita sancti patroni parochialis Ecclesiæ.

Liber historie probatæ de reliquijs sacris in Ecclesia parochiali reconditis.

Liber, seu volumen literarum & instructionum Pastoralium, de sollemnitatibus, de sacris temporibus, & alijs item.

Liber formularum de denunciationibus festorum dierum, & omnis vniuscuiusque generis ad parochi munus pertinentis.

Liber constitutionum variarum Pontificalium, quæ in singulos annos editæ sunt, atque edentur in posterum.

Liber, seu volumen edictorum, decretorum, & aliarum id generis sanctionum Episcopaliū.

Liber, siue exemplum visitationis Apostolicæ.

Liber harum instructionum.

Suppellex instrumentalis, quæ certo loco Sacrificiæ proximo asseruatur.

T Ripus cum patella, vase focario

Forceps ferreus vnus.

Cochlear ferreum vnum.

Vas olearium grandius vnum etiam ad vsum olei lampadum asseruandū.

Guttus, seu vas olearium minusculum vnum item eidem vsui.

Infundibulum vnum, & vas ad vsum olei de vase minusculo depromedi, rursusque in alterum minusculum infundendi.

Scopule pampule ex cannulis palatris ad deterfionis vsum numero quatuor.

Scopæ maiores numero duæ.

Scala gestatoriæ duæ; quarum vna humillior.

Ligones duo.

Batilla totidem.

Perticæ, seu hastilia duo.

Longuria totidem, plurave.

Spongia grandiuscula vna.

Rutrum vnum.

De suppellectile rerum, quæ ad sollemnium dierum rationem vsumque pretiosiores cum adhibenda sunt, duplices esse debent.

C Ommonstrato simplicis suppellectilis apparatus, est præterea alius

ex ijs rebus cõstans, quæ duplicentur necesse est; cum singulas quæ vsui quotidiana sunt, easdem & materia & ornatu insigniores adhiberi sollemnium dierum celebritas pro officij sollemnitate postulet. Sunt igitur hæc, quæ duplici numero apparari debent.

Cruce.

Cande labra quatuor cum suis operculis duobus extinctorijs.

Tabella secretorum.

Mappæ minores.

Mappæ maior.

Amictus sacerdotalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba sacerdotalis cum auriphrygio, seu grammatis.

Stola sacerdotalis.

Planeta sacerdotalis.

Manipulus sacerdotalis.

Cingulum sacerdotale.

Amictus diaconalis cum seu fascia, seu auriphrygio.

Alba diaconalis cum auriphrygio, seu grammatis.

Stola diaconalis.

Cingulum diaconale.

Dalmatica diaconalis.

Amictus subdiaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba subdiaconalis cum uriphrygio, seu grammatis.

Tunicella subdiaconalis.

Cingulum subdiaconale.

Hamularum paria duo.

Pellicula vrceolorum, seu hamularum.

Calix.

Patena.

Tabella gestatoriæ pacis offerendæ.

Cereostata bina ad vsum processionum.

Conopeum tabernaculi maioris.

Tabernaculum paruum ad vsum sacræ Eucharistiæ in sollemnioribus diebus ferendæ.

Vela ad vsum sacræ Eucharistiæ contingendæ in sollemnioribus processionibus.

Umbella.

Thuribulum.

Acerra.

Cochlear.

Suppelles factum in officio indumentorum ve supra nominatorum, quorum apparatus quintuplex esse debet.

Pro instituta in diuinis officijs colorum varietate, apparatus singulorum indumentorum, tam ad usum quotidianum, quam ad solennioris officij celebritatem supra expositorum, que infra nominati ponuntur, quintuplex esse debet; nempe vnus colore albo, alter rubro, tertius violaceo, quartus viridi, quintus nigro.

Quæ sane indumenta hæc sunt.

Pallium.

Velamenrum frontispicij altaris.

Auriphrygium amictus sacerdotalis.

Auriphrygium albae sacerdotalis.

Manipulus sacerdotalis.

Stola sacerdotalis.

Planeta.

Pluuiale.

Auriphrygium amictus diaconalis.

Auriphrygium amictus subdiaconalis.

Auriphrygium albae diaconalis.

Auriphrygium albae subdiaconalis.

Dalmatica diaconalis.

Tunicella subdiaconalis.

Stola diaconalis.

Manipulus diaconalis.

Manipulus subdiaconalis.

Velum subdiaconale, ad usum ferendi calicis, sustinendæ patenæ.

Velum calicis.

Sacculus corporalis.

Signaculum Missalis.

Integumentum Missalis.

Puluar Missalis.

Integumentum lectionarij in ecclesijs ritus Ambrosiani.

Integumentum epistolarij.

Integumentum euangelistarij.

Integumentum ambonis vel suggesti.

Integumentum lectoris.

In Parochialibus Ecclesijs vbi frequentius Missæ conuentualis sacrum fir-

rationi conueniens est, apparatus albi

& rubricoloris non modo pro officio-

rum ratione celebritateq; duplicem, sed

etiam triplicem esse, vt tertia eorum in-

dumentorum suppelles sit minus pretio-

sa vsui Missæ conuentualis per hebdoma-

dam aliquando celebrandæ.

si Numerus indumentorum lineorumq;

Interea item indumenta, quæ ob cau-
sas supra in basilica cathedrali ex-
positas plura etiam in parochiali eccle-
sia esse oportet, hæc sunt, quæ omnia
supputata infra numero notantur.

Indumenta altaris maioris I

Mappæ maiores quatuor.

Mappæ minores duodecim.

Indumenta linea sacerdotalia in Missæ

parochiali sine cantu.

Mictus duodecim.

Albae duodecim.

Corporalia octo cum pallis.

Purificatoria decem & octo.

Mantilia ad usum abstergendi manus in

Missæ sacro octo.

Mantilia in sacristia ad usum lauationis

manuum quinque.

Sudariola ad nares expurgandas cum o-

pus est in Missæ sacro, sex.

Funiculi sudariolorum cum globulis tres.

Mappæ altaris in sacristia tres.

Sacculi singulorum calicum vini.

Indumenta linea in Missis cum cantu

Mictus sacerdotales duodecim.

Albae sacerdotales totidem.

Amictus diaconales duodecim.

Albae diaconales totidem.

Amictus subdiaconales duodecim.

Albae subdiaconales totidem.

Indumenta linea ad usum sacræ commu-

nionis ministrandæ.

Mappæ longiores scannorum qua-

tuor plurave.

Mappæ breuiores subter sanctissimam

communione dum ministratur susti-

nendæ tres.

Indumata linea vsui varijs ministerijs.

Superpellicea sacerdotalia duo, tria

ve.

Superpellicea clericalia duo ite, tria ve.

Sabaria quatuor.

De suppellectile altarum minorum

parochialis ecclesie.

Singula præterea ecclesie parochia-

lis altaria minora, omnes singulosq;

apparatu vnicuique; altari minori supra in Basilica cathedrali ordine nominatim positos atque enumeratos, habeant ad vsum atque ornatum suum.

Suppellex altaris minoris ob necessariam causam permitti.

Altari præterea minoris, quamvis indotato, ob necessariam causam ab Episcopo in ecclesia parochiali permisso, eadē suppellex appareatur, vt supra demonstrata est in basilica cathedrali.

Apparatus communis.

Apparatum præterea communem in ecclesia parochiali esse conueniens est, vni Missæ sacri etiam ab alijs sacerdotibus sine cantu faciendi: prout & hic ipse apparatus, & quantus item esse debeat, supra demonstratur atque præscribitur in basilica cathedrali, ob causas eo in loco expositas.

DE SUPPELLECTILE ECCLESIAE simplicis, eiusque Sacrificiæ.

Cap. IIII.

In Ecclesijs simplicibus, & Oratorijs, vbi Missæ sacrum aliquando fit, vnicuique altari non solum maiori verum etiam minori, si quod in ijs est, appareatur, atque sit suppellex supra præscripta vni altaris minoris in Basilica cathedrali, tam præterea hæc quæ ordine infra notata est.

Vas vsui absterfionis calicum patenam, & lauationis corporalium, ac purificatoriorum.

Mantilla longiora, quatuor apud labrum lauationis manuum appendenda.

Mappe duæ ad vsum altaris sacrificiæ seu armarij, apud quod sacerdos sacras vestes induit.

Tapetum, seu clathra lignea, vbi sacerdos sacras vestes induit.

Tabella sacrarum reliquiarum in ecclesia reconditarum.

Tabella item de Indulgentijs eidem ecclesiæ perpetuò concessis.

Tabella orationū, quibus præparatorijs vtitur sacerdos celebraturus.

Tabella orationum ad vsum sacerdotis sacras vestes induentis.

Tabella de Missis, funerealibus, comme-

morationibus, & alijs officijs.

Tabella colorū, quæ in sacris indumentis pro ritu officii singulis diebus adhibent.

Liber Missarū: in quo scilicet vnusquisque sacerdos sua manu notet & scribat, quæ in singulos dies Missæ sacrum fecerit.

Liber de ceremoniis Missæ.

Liber harum instructionum.

Vas olearum maius pro oleo lampadis.

Vas minus itidem ad vsum infundendi olei in lampadem.

Infundibulum, & vas, ad olei è vase maiusculo excipiendi, rursusque in alterum minusculum infundendi vsum.

Scopulæ paruulæ ex cannulis palustribus.

Perticæ, hastiliavæ.

DE CONVENIENTIA INDUMENTORUM & ORNAMENTORUM.

Cap. V.

Exposuimus apparatus omnem sacre suppellectilis, tum simplicem, tum duplicem quadruplicem, tum triplicem, tum denique quintuplicem.

Cuius vniuersi apparatus vestes atque indumenta, quoniam quædam non colore solum, sed materia è qua confecta sunt, conuenire inter se debent; ac rursus alia, quamvis panno materiae ab illis differant, tamen eodem colore, vt illa sint, oportet; tum præterea quædam illorum indumentorum ornamenta sunt, quæ ratio postulat, vt ornatu, materia, colore, & opere, artificiove, vt plurimum inter se singula respondeant; bene est, vt exposito tam multiplici apparatu, commonestremus etiam, quæ sacra indumenta colore, & materia; ac quæ item colore solum cum illis conuenientia esse debeant; & denique ornamenta, materia, colore, & opere, inter se vt maximè fieri potest, congruere debeant.

Atque apparatus quidē, quæ eadē materia, eodēque colore simul consistere debet, est sacrarum vestium atque indumentorum, quæ ordine infra nominatim notantur.

Sacræ vestes & indumenta eiusdem materię, & coloris.

PAllium.

Planeta.

Stola sacerdotalis.

Manipulus sacerdotalis.

Plu-

Pluiale.

Auriphrygium, seu fascia amictus sacerdotalis, diaconalis, & subdiaconalis.

Grammata, seu auriphrygium albe sacerdotalis, diaconalis, & subdiaconalis.

Sandalia.

Caligæ, quas olim hyacinthino colore fuisse proditum est.

Gremiale.

Dalmaticæ diaconales.

Tunicellæ subdiaconales.

Stolæ diaconales.

Manipulus diaconalis.

Manipulus subdiaconalis.

Auriphrygium, seu fascia amictus diaconalis.

Auriphrygiū itē amictus subdiaconalis.

Sacculus corporalium.

Pulvinar Missalis.

Integumentum Missalis.

Integumenta librorum euangelistarum,

epistolarum, lectionarium.

Integumentum lectorilium statariorum.

Integumentum lectorilium gestatoriorum.

Integumentum ambonis, suggestivæ.

Integumentum falditorum.

Vestes atq; indumenta eiusdem coloris,

quo sunt vestes supra enumeratæ, licet è materia diversa constent.

Almatica.

Tunicella.

Chyrothecæ Episcopales.

Velum calicis.

Integumentum sedis Episcopalis.

Velum frontispicij Altaris.

Vela, seu continentia subdiaconales.

Indumentorum ornamenta, materia, colore, opere, artificiove inter se vt

maximè potest, conuenientia.

Cruces frontispicij pallij.

Cruces planetæ.

Cruces stolæ sacerdotalis, & diaconalis.

Cruces manipuli sacerdotalis, diaconalis, & subdiaconalis.

Cruces fasciæ amictus.

Auriphrygium pluualis.

Cràmula, & fasciæ dalmaticæ diaconalis.

Grammala, & fascia tunicellæ subdiaconalis.

Ornamentum pulvinaris Missalis.

Ornamentum sacculi corporalium.

Ornamentum integumentum codicum.

Lacinia singularum integumentorum

& pulvinarium conuenire etiam debent

cum coloribus ornatus; ita scilicet, vt

aurum cum auro, aut argentum cum ar-

gento, & sericum cum colore ornatus

pannice conueniat.

non sicut dicitur in

subiungitur vt dicitur in

AM deniq; restat altera huius libri pars: in qua suppellectilis omnis mox supra enumeratæ, rei; ad vsum ecclesiasticum pertinetis, forma à nobis exponenda est; ac ita quidem, vt aliquando etiam materia simul ostendatur, è qua res vnaquæq; pro præstantiæ ratione conficiatur.

Primo igitur loco erit Crux.

De Cruce.

Cruces porro, quæ vel super altari maiori, vel super tabernaculo sanctissimæ Eucharistiæ collocabitur, forma penè quadrangula erit: cuius tamen pars inferior paululum oblonga in tubulum desinet; vt cum ad vsum processionum, aliarumq; Ecclesiasticarum actionum opus erit, à suo possit fulcimento commodè eximi.

Ea autem magnitudine Crux erit, quæ cum altarij amplitudine aptè decoreq; conueniat.

Ex aureis, aut (si minus per facultates possit) argenteis laminis Crux altarij maioris erit in basilica cathedrali, Ecclesijsq; collegiatis: hæc q; vsui solenniorum dierum, atq; officiorum: altera autem ex aurichalco inaurato condecen- te cæcata elaboratave, alijs diebus adhibenda.

Ex hac item materia, vel ex argento illa etiam erit, quæ in alijs ecclesijs præsertim parochialibus super altari maiori collocabitur.

Fulcimentum, quo aptè Crux in altario sustineatur, ex auro, aut argento, aut salte ex aurichalco, aut deniq; ex ligno inaurato, in ecclesijs scilicet quarum census

tennis est; eleganter, decoratq; forma cō-
fectum, ad congruentem altitudinem sur-
gens, tectū, atq; aptè tubulo infigatur.

Crucis itē quę in altario maiori po-
netur, cum fulcimentum, tū forma ea-
dem, atq; quantoq; minor esse poterit, sed
exemptilis esse non debet. Materia si minus aliquando ex aurichal-
co, pretiosiorive metallo, at ex ligno est
se poterit picto, decenterq; inaurato.

Crux porò Capituli, vel illa quę in
processionibus, minorumq; exequiis,
alijsq; sacris, & Ecclesiasticis actioni-
bus de more præfertur, hastile habeat be-
ne firmum, idēq; decenter pictum, cui
aptè inforatur.

Vbi verò (vt in ecclesia Ambrosiana)
mōis est à Capitulo, aliq; Ecclesiasti-
co Collegio, vel à parochis alijsve ani-
marum curatoribus, Crucē forma qua-
dratā, quę duobus enbitis paulo ve am-
plius altè laueq; pateat, in illis Ecclesia-
sticis actionibus sine hastili, sed breui
manubrio eiusdem metalli proferri; is
quidem mos sanè quā vetus vsuq; pro-
batus, planè retinendus est.

De Candelabris.

Candelabra altaris maioris (quę ex
aurum, aut ex olim fuisse animaduerti-
mus) si ex auro per facultates fieri non
possunt, saltem ex argento conficiantur
ad vsu solenniorum officiorum, ita vt
& metalli genere, & opere cum Cruce
congruant.

Aliā verò quę vsui quotidiano sunt, ex
aurichalco constare poterunt: quo me-
tallo in omni Ecclesia adhiberi conue-
niens est.

Ex ligno autem opere tornatili conse-
cra in reliquis altarijs minoribus aliqū-
do permittantur, si ex aurichalco, pre-
tiosiorive materia per facultates fieri
non possunt.

Candelabri basis, quem pedem dicant,
rotunda, vel triangularis potius existat,
atque vt maximè fieri potest, cum illa
congruens quę Cruci subiacet.

Sic verò vndiq; pateat, firmaque sit, vt
præ cerei crassioris quę imponetur pon-
dere, aut longitudine, candelabrum non
vllō modo congruat.

Et si cum scapus opere calato recidē, piē,

decenterq; elaboratus, sensim angustius
ascendat in altitudinem, quā altaris,
ecclesięq; ratio requirit. Rursus quę in
summitate circularē decore patu-
lam designat. In qua summitate candelab-
ri acumen teres extet, cui vasculum itē
de ex argento vel aurichalco infigi pos-
sit; in quo vasculo cerei inferantur.

Et quoniam vsu venit, vt quę candelab-
bra ex auro argento ve sunt facile vacil-
lent, atq; inclinentur, ac ferè etiam par-
ticule, ex quibus simul cōglutinatis il-
la fabricata sunt, dissoluantur; vtile erit
virgam ferream per totum candelabri
scapum transire: quę virga in superio-
rem partem exiens, locum vasculo præ-
scripto, candelęve infigendę præbeat.
In parte autem inferiori ita claudatur
lamina ferrea in orbē versatili, vt par-
ticulas omnes quę candelabri scapum
constituunt, aptè constringat, iunctasq;
simul, ac rectas planè teneat.

Candelabrum cerei Paschalis ex lami-
nis argenteis, aut ex aurichalco, aut sal-
tē ob ecclesię inopiā è solido ligno, opè
re tornatili, totūq; inauratū ac piē orna-
tū, altitudinē cōstet cubitorū ferè quinq;
Basi præterea firmissima suffulciatur; vt
vbi mōis est (quemadmodū olim fuit)
statis illis diebus in media ecclesia ante
alatre majus collocetur.
Si verò pensile adhibetur, nulla basis o-
pus est.

Cantharus (quod candelabri genus
est in ecclesia Ambrosiana) ex auro, vel
ex argento, vel ære fusili, aurichalco ve
esse potest, prout ecclesię in qua adhibe-
tur, ratio postulat.

Brevior quā cetera candelabra, ac le-
uior itē: scapō præterea subtiliori cō-
stet, quod facilius manu apprehendatur.

Basis triangulari, & reliquo ornatu sit,
qui decentem speciem exhibeat.

Candelabra ad vsu processionum,
& metallo, & forma existant, vt illa quę
vni sunt altaris maioris; sed longitudi-
ne aliquantō breuiori, & crassitudine
minori itē esse poterunt.

De emunctorio, & percuto.

Emunctorium, ex eodem metallo
quo sunt candelabra, longitudine vn-
ciarum duodecim.

Oper-

Operculum ad usum restringendi cereos
è tenui lamina, quam totam vocant, con-
stet: forma præterea decepti.

De Tabella secretorum.

Tabella secretorum, non que rnea,
non nucis, neque denique è ligno
subobscuro sit, sed ex abiete, aliave id ge-
neris arbore albicanti, ne pagina agglu-
tinata obscurecat.

Latè aliquantò amplius pateat, quàm
longè: à parte anteriori coronicibus vn-
dique decore ornatur.

A mensa altaris aliquantò altius sustine-
ri debet aliquo sustinimento decore con-
fecto, vt secretorum pagina propius ad
oculorum conspectum accedat.

Atque hæc quidem vsus quotidiani.

Illa verò solenniorum dierum specio-
sior esse debet, ita vt & coronices auri-
tas, aut præclarè pictas, & paginam se-
cretorum in mascululis literis impressam,
& eius imagines literasque illas gran-
diores, minio, auroque splendescentes
habeat.

De Mappis tobaleisve altaris.

Mappæ (que vela, velamina ve, aut
sindones aliàs dicebantur) super
nam altaris partem contegentes è lino,
aut vbi lini copia nõ est pè cannabi sint.

At illæ pretiosiores vsu solennium die-
rum, Episcopaliũq; officiorum, è tela
linea item, vel cannabina; sed longè te-
nuiori contexta: reliquæ vsus quodia-
ni è tela eiusdem generis, non crassa ni-
mis, nec verò rudi; sed eiusmodi, quæ
opere textili benè, firmiter, ornateque
confectæ sint.

Verùm nullè porrò Mappæ altaris ab
vlla parte bambacio carulei alteriusve
coloris elaboratæ sint.

Grandiores porrò Mappæ ea sint lã-
gitudine, vt ab vtroq; altaris latere pro-
fundius circiter tribus digitis quàm pla-
num bradellæ demissæ sint.

Latitudine verò totam altaris mensam
contegant, ac gradum item, qui super
altari est: si modò, in altari præsertim
maiori ob tabernaculi impedimentum,
separatim operiri obtegitve commodius
non sit.

Eæ præterea mappæ, quæ minores ad-
hibentur, integræ, atque vt olim eius-
modi existant, quibus tota integraque
illa superior altaris pars, seu mensa co-
sternatur; eæque inter se distinctæ sint
ac sanè separata omnino.

De Pallijs.

Pallium, seu palla, vestimentum sci-
licet, quod ante altare tenditur su-
spensum, paulò longius quàm altare pa-
tere debet; eoq; altius, vt ab ima parte
paululum sub coronicè scabelli eiusdera
altaris occultetur.

A superiori parte palmum à summo di-
stante, lacinijs, quas frangias dicunt, au-
ro sericove elaboratis, pro colorum
ratione ex ecclesiæ ritu præscripta or-
netur.

Intrinsicus tela bambacina, aut alia te-
nui materia vestiatur; quæ à superiori
parte palmo vno excedat, vt sub map-
pis reflecti possit.

Instruatur etiam à summo intrinsicus
parvulis minutisque anulis æreis, fer-
reisve, quibus suspendatur affixum tela-
ri altaris.

Cui pallio ab exteriori parte, crux aut
imago Sancti, Sanctorumve quorum
nomine altare dicatum est; aut alia sa-
cra effigies aptè recteque in medio af-
suatur.

Id quod antiqui instituti esse ex eo et-
iam accepimus, quòd Zacharias Pon-
tifex pallam auro intexam Natiuitatis
Domini nostri Iesu Christi imagi-
ne ornata Beati Petri Apostoli alta-
rio obtulit.

Pallium pretiosius, vtpotè vsui solen-
niorum officiorum, ac dierum, sit è serico,
auro argentove intexto, nempe ope-
re attalico; quod brocatum dicunt; vel
acu decore picto.

Illud verò quotidianum ex alio serici
generè, aut subserico.

Idq; etiam in ecclesijs permittitur, qua-
rum tenuis census ferre non potest illu
pretiosioris pallij sumptum.

Pallia autem, quæ humiliora, aut de-
pressiora iam extant, quàm altaris alti-
tudo requirit, altiora hãt, in summa par-
te additamento eiusdè panni materia-
ve factò, apteq; connexo: quod laciniæ
quam

quam frangiam vocant, aut alterius rei ornatu decenti obtegatur.

Quæ verò pallia breuiora sunt, quoniam altaria longius ducta sunt, ea aptè reconcinnari poterunt, aut produci alijs pro longitudinis altarium ratione additis, decenterque annexis, eiusdem alteriusve panni sericive, aut materiae fascijs.

De velamento, seu fascia ad ornatum Altaris.

Velamentum (quod ad ornatum frontispicij altaris in Missæ sacro adhibetur, superiorique parti pallij in ipso altari tanquam frontale quoddam obtenditur) eiusmodi sit, ut demissum, usque ad serica filamenta quæ pallio assui solent, vel paulò infra perueniat.

Longe præterea pateat, ut adæquet altare, aut paulò amplius.

Eius extremitas, quæ in hominum conspectu est, fimbria decorè exornetur.

Est pretiosa tela lineæ, eaque tenui admodum confectum, per latitudinem lineæ acualiue ratione elaboratis, apteque certo interuallo dispositis, distinctè ornatum appareat.

Pretiosius porro, quod sollemnioribus diebus officijsque vsui erit, insignius esse debet, auro scilicet argentoque contextum.

De Tela stragula altaris.

Tela stragula altaris, longitudine, ac latitudine sit, quæ totam illius mensam vndique contegat, & paulò amplius item: lacinijs breuioribus ab omni parte decorè cincta.

Colore viridi sit.

Quotidiana è lino, cannabive: illa verò vsui solennitatum è serico, aut è subserico.

De stragulis Bradellæ, & graduum Altaris.

Stragula Bradellæ, & graduum altaris, plani item cum opus est, tapetia sint, aut panni lanei, iisque pretiosiores pro sollemnitatum ratione, proque ecclesiarum dignitate.

Latè, longè, & amplè ita pateant, ut & bradella, & altaris gradus eorum ope-

rimento confertantur omnino, atque adeo amplius saltem cubito vno.

De caligis Episcopalibus.

Caligæ Episcopales ita longæ esse debent, ut vsque ad genua protensa, ligulis in ea parte adstringantur; quemadmodum cum mysterij significatione conueniens est.

De sandalijs.

Sandalia, calcei scilicet quibus Episcopus ad Missæ sacrum solènter faciendum utitur, è solea integra subtus constent, à parte autem superiori decenter ornata: quæ fenestrata etià superne olim fuisse non sine mysterij ratione Innocentius III. Pont. ostendit.

De Amictu.

Amictus (qui quoniã humeris imponitur, superhumeralis etiam appellabatur) eiusmodi, ut olim fuit, esse debet; cui fascia assuatur, quæ tanquam collare quoddam circa collum super casulam aptetur.

Fimbria porro fasciæ cõdecènter exornata sit: cri præterea tres cruces annectantur, vna in medio, & in utroque capite duæ.

Longa sit fascia hæc cubitum circiter vnum, & vncias sex: lata vncias circiter septem.

Porro amictus è tenui candidaq; tela lineæ sit: pretiosior è subtiliori.

Longitudine esse debet cubitorum circiter duorum; latitudine autem sesquicubitali.

In duobus eius angulis anterioribus assuuntur funiculi: qui crucis instar supra pectus transversè, indeque in tergum ducti, moxque reuocati, connectuntur, ut nè suo loco amictus moueatur.

Si verò amictus sine fascia adhibetur; in eius medio crux vnciarum duarum longè ab extremitate digitis duobus, superne acualiue ratione affigetur.

Extremitates autem amictus, præterquam ex ea parte, quæ collum ambit, aliquo modesto opere exornabuntur: ceteræ eius partes, ut illæ superioris amictus fasciam habentis.

De

De Alba, & auriphrygio, seu grammatis.

Alba (quam candidam vestem, candidissimum etiam à colore vocant) è tela tenui candidaque sit; illa pretiosior è tenuiori.

Longè autem quatuor cubitos producta, & succincta, cum à lumbis vndiq; redundet, tum ad pedes vsque pertingat.

Latè præterea cubitos quatuor, ac paulò amplius circumquaq; pateat.

Manicas habeat longitudine sesquicubitali, latitudine ab humeris penè cubitali, quæ vsque ad manus sensim angustius ducantur.

Consuta autem sit non artificiose, sed simplici acus opere: in extremis verò manicas, & in summa veste aliquid dumtaxat sit acu paululum, ac tenuiter elaboratum.

Et ab ima parte aliquantulum reflexum.

In ima parte albæ à fronte, & à tergo, & itidem in extremis eius manicas quadræ particula: (iquas grammatas; seu auriphrygium appellant) panni serici, qui coloris, & panni eiusdem, vt casula fit, rectè assuantur.

Quæ grammata circumquaque simbrijs densis exornata sint.

Vbi verò Albæ sine auriphrygio, seu grammatis adhibentur, amplè ab ima parte circumquaq; pateant cubitos sex decim: sicq; paulò, & latiores, & longiores sint, quam alia grammatis ornata, vt circumplicata, ac succincte, ad lumbosque reflexæ, rugarum crisparumve decorem exhibeant.

De Cingulo.

Cingulum (quæ Zona ab Innocentio III. Pont. appellatur) ex candido lino, vel cannabi tenui sit confectum; longitudine cubitorum circiter septem.

Cuius cinguli capita globulis eiusdem materiae inserantur, filamentorum manipulis appensis, quos floccos dicunt.

Cingulum verò Episcopale, à sinistro latere duplex, vt vocant succinctorium seu succingulum (quò scilicet stola cum cingulo connectitur) habere debet pro ratione mysterij.

De Stola.

Stola (quæ item Orarium, & palli-
linostina à Damaso vocatur) extrinsecus materiae colore cum planeta congruat: intrinsecus autem tenui serico veititur eiusdem coloris item.

Longè cubitis circiter sex, ita vt infra genua producat: latè autem pateat vncijs sex; ab vtraque autem extrema parte sensim latiusculè patens lacinijs, seu frangijs ornatur, quæ longitudine sint vnciarum trium: cui præterea erucæ tres annectantur, vna in medio, reliquæ duæ in eius partibus extremis.

Vnaqueq; verò crux paruula sit forma quadrata; quæ ab omni parte vncijs circiter tribus constet.

Stolæ sacerdotali nihil appèdatur: Episcopali verò, & diaconali ab vtraque media eius parte funiculi serici, eodemq; colore, & flocculis laciniatis ornati annectantur, ijque ad illius rectè connectendæ vsum.

De Tunicella.

Tunica Episcopalis, quam Tunicellam dicunt, è serico tenuiter contexta esse debet: paululò angustior, & breuior quam Dalmatica infra descripta.

De Dalmatica.

Dalmatica crucis formam præbere debet, ita vt non recisis manicas, sed ad manum vsq; protensis, iisdemque latè patentibus conueiatur.

Episcopalis amplioribus manicas quam diaconalis, hæc latioribus quam subdiaconalis; quæ tunicella vocitata, illas angustiores habere debet.

Ex eadem materia Episcopalis cõstet, quæ Tunicella Episcopalis.

Longa esse potest cubitis duobus, & vncijs sexdecim, atq; eiusmodi, quæ infra genua protendatur vncijs circiter decem; lata verò à summo, seu ab humeris, cubito vno, & vncijs circiter quatuor, ab extremis oris vndiq; patens cubitis circiter quinque, vel amplius, vt eius latitudo cum mysterij significatione conueniat.

Diaconalis verò, & Tunicella subdiaconalis, lineis, seu fasciis coccineis ornatur, à fronte, & à tergo hinc inde à sum-

summo vsque ad imum ductis.
Auriphrygio preterea insignitur, nepe
quadrifidus auriphrygio contex-
tis, inter lineas coccineas illas in extre-
mitate à tergo, & à fronte asuris.
Extremities huius vestis omnes, præ-
ter eam, que circa collum est, simbria cū
modicis filamentis exornantur.
Interior autem pars tela eiusdem colo-
ris tecta sit.

De Chirothecis Episcopalibus.

Chirothecæ episcopales contextæ
esse debent, & circulo aureo insi-
gniter in extrema parte ornata.

De planeta.

Asula (quæ alij pheloniu, & plane-
tam et ab ampla latitudine dicitur)
cubitos tres, & paulò amplius latè patès
sit, ita, vt ab humeris projecta, compli-
cationem vnus saltè palmi infra vtrum-
que humerum recipere possit.

Longè autem cubitos totidem, aut ali-
quantò longius demissa sit, vt penè ad
talos vsq; pertineat.

Fasciam item latam vncijs octo ad mi-
nimum, quæ assuta sit, ab anteriori, &
posteriori parte vsq; ad extremum de-
pendentem habeat: cui altera fascia
transuersalis in summa propè parte, & à
fronte, & à tergo adiuncta, crucem v-
trinque exprimat.

De subbirreto.

Subbirretum mitrale nõ è serico, sed
spanno laneo fit: idemque forma ro-
tunda non quadrata.

De mitra.

Mitra que pretiosior est, è serico
auro intexto, gemmis, & margari-
tis, ac usq; opere ornata, Episcopalis di-
gnitatis splendorem præferat.
Altera simplex, è tela liui purissimi, ea-
que tenui, & candida conficitur, colore
autem albo.

Circulo aureo circumamicta à parte qua
induitur caput: cornua item duo à sum-
mo præ se ferens, vnum à fronte, alte-
rum à tergo: duas etiam lineas in hume-
ris pendulas habet: quarum extremi-
tes, seu simbriz lacinijs constant.

De anulo. Anulus Episcopalis ex auro purò
solidè conflatus, palam habet
cum gemma pretiosiori, in qua nihil
sculpti esse debet.

De Gremiali.

Gremiale longè constat cubitis cir-
citer duobus, latè cubito vno tan-
tum, & vncijs item circiter duodecim;
intrinsecus tenui serico, eiusdem colo-
ris vestitum; vndique verò cinctum la-
ciniarum auro argenteo intextarum
ornata.

De Baculo Pastoralis.

Baculus pastoralis, à parte ima præ-
ma retortus esse debet. Orario, aut sudario non ornatur, si Epi-
scopalis est: quo insigni Abbatialis ab
illo distinguitur.

Longitudine recta est cubitorum trium,
& vnciarum duodecim; pars verò illius
retorta, totidem vncijs, aut paulò al-
tius eminet.

A summa rectitudinis parte, est crassitu-
dine orbiculari vnciarum circiter se-
ptem: que propè ad imam partem de-
scendens paulatim diminuatam, vncijs
quinque constat: in ipsa verò planè ima
parte, ferro, vel argenteo, aliove metal-
li genere præacuitur.

Pars recta baculi integitur laminis soli-
dis argenteis nulla celatura ornatis: re-
torta, laminis item argenteis celatura
elaboratis, & fabri argentarii iudicio
inauratis.

Connectitur autem cū illa parte recta
aliquo celati argenti opere certis locis
inaurato; quod sexanguli formam exhi-
bens, sacris imaginibus ornatur.

De Pluuiiali.

Vestis, que Pluuiialis vocatur, semi-
circularemque formam exhibet, ad
imos vsq; talos protenditur, longitudi-
ne scilicet cubitorum trium, & vnciarum
circiter sex constans; & pro semicircu-
li ratione latè patens.

A simbris ornatum laciniarum habet:
à parte solùm anteriori tota ab sum-
mo ad extremum vsque aperta, hinc
& in-

Et inde auriphrygio fiteris etiã imagini-
bus intexto decoratur: à posteriore par-
te insigne quod capitũ dicitur, breuius
admodũ laciniis, ornatu verò auriphry-
giato qui anteriori respondeat.
A summa verò parte anteriori tantũ
fibula inconfuta connectitur: intrinse-
cus autem serico tenui, aut panno bam-
bacino eiusdem coloris circumuestitur.

De Pectorali.

Pectorale (ornamentum scilicet il-
lud, quo ante pectus pluviale con-
nectitur) duobus vncinis subiectis, ex
argento inaurato conflatum esse debet;
cui lapis aliquis pretiosus inseratur, aut
sacra imago.

De velo subdiaconali.

Velum subdiaconale (fascia scilicet
illa, quæ subdiacono vsui est ad
contegendum calicem, cum illum instru-
ctum in altare deferat) ex velo sit, auro,
aut argento intextum; à lateribus orna-
tum fimbrijs; à capitibus etiam filamẽ-
tis aureis, aut argenteis, aut certè auro,
& argento admixto.

Longè sit cubitos sex; latè verò patens,
quanta est veli propria latitudo.

De velis ministerialibus.

Vela ministerialia (nempè fasciæ il-
læ, quæ à collo pendent ministro-
rum, Mitram, aliave indumenta Episco-
palia ferentium, vel sustentium) lon-
gitudine constant cubitorum circiter
sex; latitudine tam ampla, quanta est te-
læ quæ confecta sunt.

Confecta autem esse debent è velo can-
dido bambacino, eoque tenui admo-
dum, à capitibus filamentis sericis al-
bis ornata.

De Velo Calicis.

Velum Calicis ab omni parte cubi-
to, & vncijs duodecim, ac paulò
amplius latè patens sit: ab oris vndique
opere serico, auro argentove tenuiter
ornatum.

Pretiosius autem auro, & argento con-
textum sit, fimbrijs itidem aureis, aut ar-
genteis adhibitis.

De Calice.

Calix ex auro puro, aut si præ facul-
tatum tenuitate non potest, ex ar-
gento puro itidem conficiatur, eo-
que inaurato ab omni parte interiori, &
exteriori: cuius pes ex aurichalco inau-
rato permitti potest, si præ inopia ex
auro argento ve fieri non potest.

Qui pes amplè pro illius magnitudine
ita pateat, vt firmissimè vbi collocatur
hærens, cadere non queat: forma autem,
aut octangula, aut sexangula, aut alia
eiusmodi sit.

In cuius pedis superficie, imagines appa-
reant, quæ tamen manũ non impediant,
aliqua sacra passionis mysteria signifi-
cantes: nulla expressa sint signa ad orna-
tum inanem spectantia.

Nodus in medio decorè recteque orna-
tus, nihil vel minimũ eminentes habeat,
quo dum calix capitur, incommodè ca-
piatur, aut digiti, quidquam lædantur,
præsertim quo tempore in Missæ sacro
ille indice, & pollice coniunctis manu
teneatur.

Cupa aliquantulum in fundo angusta,
sensim vsque ad summum labrorum la-
tior fiat.

Labrum eiusmodi sit, vt neque extrin-
secus neque intrinsecus, vllò modo re-
flectatur.

Calix maior, pretiosior scilicet, ex au-
ro puro, & piarum imaginum cela-
tura insignioribus, qui ad Missæ sa-
crum solenniter faciendum adhibeatur,
amplè in orbem pateat vncias saltem
octodecim; ab imo autem vsque ad sum-
mum altitudine sit vnciarum quatuor-
decim; ampliori verò etiam in eccle-
sia cathedrali, collegiata, ac parochia-
li insigni.

Calix minor, qui in Missæ non solen-
nis sacro vsui est, amplitudine in or-
bem ducta vnciarum quatuordecim, al-
titudine duodecim.

De Patena.

Patena eodem auri, aut argenti ge-
nere, quo calix est: quæ si argentea
est, inaurata vndiq; esse debet, nihil ar-
tificiosè elaboratum, ac ne circulum qui
dem circino profundiusculè ductum vl-
lo modo habeat.

Labrum extremum circulare, ita tenue admodum, vt adiuumentum inde sit ad sacræ hostiæ fragmenta rectè facileq; colligenda.

Illam mediam tenuem concauitatem habeat, quæ amplitudinem labri Calicis ferè adæquet.

Patena maior, & pretiosior, quæ calici grandiori conueniat, amplè in orbè pateat vncias triginta octo, vel amplius pro amplitudine calicis; minor verò triginta duas.

De Sacculo Calicis.

Sacculus Calicis, & Patenæ è lino fit, vel ex cannab; latè tam patens, longè que productus, vt minimè arcè calicem capiat.

Ab altera parte clausus erit, & tota tela quantum lata est, crispata, & in orbiculum conluta, & connexa: aut etiam ita confusus erit, vt duo anguli fiant, sicut communiter fit; tunc enim transuersus calix in ipsum sacculum constringendus est.

De Theca Calicis.

Theca lignèa ad calicem itidè vnd cum sacculo condendum comparata, simplici opere, nulloq; profano ornatu ita cõficiatur, vt ad calicem cù patenà capiendum apposita sit: operculo etiam adhibito, quo compressè claudatur: intrinsecus laneo panno, aut holoserico, quem villutum dicimus, extrinsecus corio circumuestiatur.

Cui etiam linea, siue cingulum ex corio ad eam gestandam insertum adhibeatur.

De Corporali.

Corporale è tela lineæ pura, & candida fit, ac simplex item; nihilque elaboratum, & nihil sericum intextum habeat; ab oris autem acus opere simplici punctim solum retortum fit.

Longè autem vncias triginta ad minus pateat, latè totidem; ita verò complicatum, vt nulla eius extremitas appareat. In Cathedrali, & Collegiatis aliqua corporalia esse debent ampliora pro altaris maioris amplitudine.

De Sacculo Corporalis.

Sacculus corporalis à fronte fit cruce, vel alia sacræ imagine in medio intexta; à tergo etiam ex eadem materia, & colore: intrinsecus verò subserico, aut tela tenui candida circumuestitus: latè verò vndiq; pateat circiter dimidio cubito, vel paulò amplius.

Ab oris verò inferantur funiculi serici cum globulo, quo adstrictus claudatur.

De Purificatorio.

Purificatorium è tela non crassa admodum, neq; tenui nimis, & simplici acus opere confectum, latitudine fit vnciarum circiter octodecim ad minimū, longitudine totidem, nec verò minus. Cui purificatorio crux paruula in medio acu appingatur.

De Hamulis.

Hamule, non ex argento, stanneo, aurichalco, aliove metalli genere, sed è crystallo pellucido non picto; & deniq; ab omni parte sordibus pure, & suo quæque operculo stanneo argenteo aptè contactæ: pretiosiores autem aureo.

De Pelaiacula.

Pelaiacula hamularum è stanneo britannico puriori fit; pretiosior auro, aut argento saltem: opere autem callato piam speciem exprimente: fundo intrinsecus constet lato, ac plano, neque elaborato, quò firmius hamulæ impostæ hæreant.

De Missali.

Missale, opere librario benè firmiterq; compactum, & conglutinatum, tenuioribus tabellis scetilibus corio intectis operiatur.

In quo corio nihil profani elaboratum impressum ve extet, sed crucis insigne, aliave sancti pia imago.

Ad Missalis autem ornatum folia inaurata existant.

Pretiosius porrò, & operimento præterea coriaceo inaurato, & forma ampliori constet, tum literis etiam insignioribus impressum.

De

De Signaculo Missalis.

Signaculum Missalis, cornu transfuersale vnde funiculi pendent, habeat è sericis filamentis confectum, atque ita latum, vt eiusdem Missalis crassitudinem adæquet.

Funiculos verò sericos duodenos, colore diuerso distinctos pro officij ratione atque vsu: ac longè ita ductos, vt Missalis longitudinem vix quinque vncijs excedant.

Pretiosius verò signaculum è cornu transfuersali confect, quod solidum aurum, aut argentum sit, idq; inauratum.

De Integumento Missalis.

Integumentum Missalis ita longè ductum sit, vt ab ima parte etiam reflexum, octo vncijs superet coriaceum Missalis operimentum: à summa verò nihil omnino extet.

Latè præterea patens, vt ab vtroq; latere intrinsecus reflecti cõmodè queat. Subuestiatur tela lineæ, aut bombycina, præter partem, quæ infra pendens, eodem panno reflexo ornatur.

Huius integumentum extremitates, quæ Missale à lateribus, & à capite circumdant, lineæ sericæ opere textili, quæ verò ab ima parte, lacinijs sericis ornantur.

Pretiosius autem integumentum habeat extremitatum ornatum, & lineæ, & lacinijs, auro argenteve intextis insigniorem.

De Puluinari Missalis.

Puluar, quod Missali libro supponitur, plenum sit non pluma, non tomento lanave concisa, sed lana solida, pilisve ceruinis.

Longè patens cubito, & paulò amplius; latè vncijs circiter decem, & octo; ornatum ab vnoquoque angulo laciniatis fibulis; confutum simplici opere: sed partes extremæ confutæ integantur ornamento eiusdem generis, & coloris.

Cui puluinari nihil aliud, ac ne scabellum quidem subiiciatur; nisi cum sacerdoti oculorum aspectu laboranti opus est ad Missale altius tollendum.

Porrò scabellum puluinari aliquantò

angustius, vtrinq; quatuor baculis transfuersaliter inter se exigua linea lignea in medio connexis firmatur.

De Instrumento candelæ sustinendæ ad officiorum Pontificalium vsum.

Instrumentum quod vsui est sustinendæ per cappellanum candelæ in Missis officijsq; pontificalibus, ex argento; pretiosius ex auro, aut argento inaurato fiat: manubrio longitudinis vnciarum quindecim, & à summa parte orbiculo confect, cui mediâ intus lunala infixa inhæreat ad candelæ imponendæ vsum.

De Thuribulo, Acerra, & Cochleari.

Thuribulum, acerra, & cochleare, ex aurichalco singula sint artificiosè cælata atque ornata periti artificis iudicio.

Pretiosiora autem ex argento, aut ex auro, vbi per facultates fieri possunt.

Quod sanè thuribulum, cum quadruplici catenula, & operculo eiusdem metalli, vbi ritu Romano fit; at Ambrosiano more, cum catenula triplici, sineque operculo adhibetur.

Longitudo porrò catenularum sit cubitorum duorum, & vnciarum circiter duodecim.

De vestitu Sedis Episcopalis.

Sedes Episcopalis, vt ex patrum instituto collocatur loco conspicuo atque illustri; ita vestitū decenti pro solemnitatibus ratione ornari debet.

Porrò vestitus eius sit è pannis sericis rasis, non villosis, nec auro argenteve intextis.

Illius gradus tapetibus pannisve lineis sternuntur.

De Scabellis assistentium Episcopo.

Scabella ministrorum Episcopo assistentium, è tabellis sectilibus populeis, abieginisve constent; cubito, aut paulò amplius altè constructa; tum forma quadrata, quò firmiter hereant; decore præterea picta.

De

De Faldistorio.
Faldistorium, non amplum, neque alte extructum, vt sedes cathedraque Episcopalis, sed longè depressius esse debet: nec præterea à tergo, neque à lateribus quidquam habeat, quo sedens Episcopus nitatur.

Ex quaternis lignis nuceis, binis scilicet ab anteriori, totidemq; à posteriori parte inauratis, laminarum argentearum tegmine ornatis, ipsæque singulis ab omni laterali angulo formam capitis leonini paululum prominentis in summo exhibitibus, decorè, aptè, firmiterq; constans, sedile coriaceum habeat solidum; idemq; non pluma, sed tomento pilisve minutim concisis plenum.

De Integumento Faldistorij.

Integumentum faldistorij subuestitum esse debet tela bombycina. Ita verò dissectum, vt sedili tantum inherens, à reliquis partibus vsque in pavementum defluat.

De Paluinariis Faldistorij.

Paluinaria faldistorij, vnum genuflexionis, alterum sessionis vsui, è serico villosò constent. Eorum longitudo sesquicubitalis erit, latitudo porro cubitalis.

De Abaco, & cæteris.

Abacus (mensa scilicet illa, in qua vasa magna ex auro argento ve cõflata, ad ornatum insignia, & rei diuinæ necessaria, ac vestimenta quedam, Mitraque, atque alia id generis exponuntur) è talibus sectilibus populæis, abieginisve politè confecta, longè pateat cubitis quinque, paulo ve amplius pro Ecclesiæ magnitudine, choriveneratione; late cubitis duobus, & vncijs duodecim: alteque item extruatur cubitis, & vncijs totidem.

À tergo autem gradibus duobus pluriusve constet pro vasorum ratione.

Suffulciatur porro binis ternisve tripodibus quærneis, aut nuceis, ad sustentationis firmitudinem.

Abaci mappa è lino pretiosiori bissove eleganter contexta, ita vndiq; pateat, vt à fronte, & à lateribus ad pavementum

tum vsq; pertingat: tum à tergo si fieri potest, abaci gradus aptè contegat.

Si minus, altera eiusdem generis adhibenda est, qua gradus steruantur.

Vasa item ad abaci ornatum in gradibus exposita, ampullari forma sint, puta in vasis sacrorum oleorum consecrationi dicatis demonstratur infra suo loco altitudine cubitali, aut paulò maiori constent.

Quæ verò in medio collocantur, aliquantò altiora esse debent.

Ex auro præterea, aut ex argento conflentur, in quibus profana calatura nulla extet, sed pia, ac religiosa.

Pelues aquariæ, seu bacilia, quos fontes appellant, ex eodem etiam metallo, eademq; calatura, tum amplitudine sesquicubitali per diametrum ducta.

Vrcei eiusdem item calaturæ, metalli, ac magnitudinis præterea cum peluibus aquariis conuenientis decorè.

De linteo ad vsu abstergendi manus.

Linteum quod manibus abstergendis in Missæ sacro vsui est, ex lino tenui contextum, longitudine bicubitali, latitudine verò sesquicubitali constet: tum præterea vno, & altero capite ornatum ladinis, & filamentis eiusdem materiæ, & ab extremitatibus lateralibus acus opere simplici punctim retortum sit.

At illud quod Missæ Episcopalis vsui erit, cum è lino pretiosiori, tum amplitudine maiori, atque ornatu insigniori existere debet.

De Libris, Lectionario, Epistolario, & Evangelistario, eorumq; integumentis.

Hii libri, nempe Lectionarius, Epistolarius, & Evangelistarius, & Characteribus literarum insigniores, & opere librario benè compacti cõglectinative, & decorè, firmiterque operati sint ad diuturnitatis vsu, tum ita ornati, vt de Missali demonstratum est.

Ad ornatum præterea illud pie accommodatum esset, si sacræ mysteriorum imagines in ijs libris certo loco impressæ, minio, & auro expolirentur.

Inte-

Integumentum porro eorum librorum tale esse debet, quale integumentum Missalis demonstrauimus.

De Integumento Lectorilium, & ambonis.

Integumentum Lectorilis statarij longè preteritur ferè vsque ad pavementum: latè patet vt lectorilis structura: à parte in qua libri apposti hærent, corio vestitur.

Integumentum lectorilis gestatorij, latum vt est pannus quo vestitur; longum ad pavementum vsque.

Suggesti ambonis ve integumentum, longitudine esse debet, quæ est ipsius suggesti opus; latitudine, quæ vndique illud totum complectatur.

De vase gestatorio aquæ benedictæ.

Vas gestatorium aquæ benedictæ, vsui officiorum Episcopaliū accommodatum, ex argento, eoque certis partibus inaurato confectum, piè etiam alicuius calaturæ speciem præbeat.

Ex eodem item metallo, non inaurato tamen, eodemq; piè opere calatum adhibeatur in ecclesijs cathedralibus, collegiatis, & parochialibus itè, ceterisq; aliqua ratione insignibus: at ex ære, aut aurichalco conflatum, in ecclesijs censu tenuitate laborantibus permittitur.

De panno ad abstergendum caput baptizati.

Pannus, seu sabarium, quod ad baptizati caput abstergendum adhibetur, è tela byssina, quod pretiosius vsui ministerij Episcopalis est, constare debet; è tela verò lineæ, quod ab alijs adhibebitur.

Erit verò circumquaque aptè decorèq; fimbriatum è tela vel byssina, vel lintea. Longitudine erit cubitorum trium; latitudine verò tanta, quanta est telæ è qua constat latitudo.

De vasis sacrorum Oleorum.

Vasa Basilicæ cathedralis, in quibus sacra olea conficiuntur, ex argen-

to, aut saltem è stanno Britannico, eoq; puro & pretiosiori consistunt.

Forma ampullari sint: quæ ventre amplo & turgido confecta, à summo vsque ad collum sensim orbiculari accliuitate sine vilo calaturæ opere ascendenti, ore hianti patuloque extent, ab extremo in angustum paulatim vsque ad pedem deducta, opere sphericali concludantur: cui pes à summa parte angustè, ab imo latius patens firmissimè hæreat.

Geminis ansis consistent: quæ calaturæ speciem in ea parte exhibeant, in quæ cum vasibus annectuntur.

Operimento integantur semisphericali, quod in fastigio paruulam crucem affixam habeat, ita autem annexum, vt à fibula argentea stanneave qua annectitur, totum à tergo pendeat; vt ne eo elato, Episcopi consecrantis manus in crucibus super oleis conficiendis impediantur.

A fronte aptè ac firmiter in superiori propè ventris parte paruulus tubus agglutinatus hæreat, vnde oleum defluat. Isq; eiusmodi sit, qui ab imo patulus, sensim angustè ascendens, pari cum vasis altitudine, & à summo paululum incuruus ore angustiori extet.

Vasa tria præscripta forma conficiantur; vnum in quo sacri chrisimatis, alterum in quo sacra extremæ vntionis, tertium in quo catechumenorum oleum consecretur.

Singula vasa distincta sint inscriptione, literis grandiusculis inauratis expressa. Singula autem vasa olei, magnitudine sint, quæ cum Basilicæ cathedralis ratione conueniat: sed eiusmodi tamen, quæ in consecrationis ministerio commode & gestari, & tractari possint.

De velis vasorum sacri olei.

Vela (quæ superiora tria vasa triplicis sacri olei contegant, cum illud die Cœnæ Domini conficitur) longitudine circiter cubitali sint; latitudine quanta est veli; illudque vasis chrisimatis è serico albo, reliqua duo ex rubro.

De vasculis ministratorijs.

Vascula ministratoria interdum sunt, quot vasa sacrorum oleorum, inscriptionibus etiam distincta, eadē forma, ē stanno aut argento itidem, nec verò ē vitro confecta; eaq; longē angustiora; quæ olei pondō, minora duo tantum capiant; à tergo solum ansata.

De Forfice ad vsum sacre ordinationis.

Forfex ex ferro, ac certis locis inaurato confatus, vnciarum duodecim longitudine constet.

De Peluicula ad varia ministeria Episcopalia.

Peluicula vsui variorum Episcopaliū ministeriorum, ex argento confata, profunda concavitate constet, tum amplitudine sit vnciarū duodecim per diametrum ducta.

De Libro exorcismorum.

Hic Liber exorcismorum, vt ceteri libri ecclesiastici, opere librario decenter confectus, operimento tegatur, quod supra alijs voluminibus præscriptum est.

De Cereostatis.

Cereostata seu cereoferaria artificiosè tornata sint, auro, aut coloribus decorē obducta in superiori parte qua cereus infigitur. Eorum orbis, ex charta ferrea, idest tola congruenter pateat, extremitate sursum reflexa, ad guttas capiendas quæ ex cereo defluunt.

Alterius verò generis cereoferaria, quas cancellas appellant, infra ex ligno tornatili sint, supra verò quadrifariam secto, & ad cereos excipiendos apto; ornata verò vt alia.

De Operculis.

Opercula ex tenui charta ferrea fiant, quæ infra patulo circuitu

sint, supra in acūmen desinant: baculis aptè inferantur, vt per eos cerei quamuis altè positi extingui à ministris possint; hæc aliqua maiora ad vsum maiorum, aliqua verò minora ad minorum vsum conficiantur.

De Labaro, seu Vexillo.

Vexillum Sancti patroni vrbis, & opere, & materia, & ornatu insignius sit quam parochiale, tum amplitudine præterea maiori, quæ formam ferè quadratam exhibeat.

Vexillum verò parochiale (quod sparum aut sanon ecclesiastico nomine vocatur) ē tela auro argento ve intexta, vel è serico firmiter contexto sit.

Longè pateat cubitis tribus & dimidio, lateque totidem, ita vt formæ quadratæ speciem præbeat.

Qua forma insigne illud augustissimumque Constantini Imperatoris vexillum, quod Romani labarum dicunt, cruce pretiosa, cuius imago coelitus apparuit, intextum fuisse ex antiquis monumentis constat.

Porro è materia longè pretiosiori fiat, vbi præ parochialis vicinix facultatibus potest.

Imaginem effigie ve Sancti, aut Sanctæ, cuius nomine ecclesia parochialis nuncupatur, depictum, ornatum, aut contextum sit.

Colore præterea, quem sancti sanctæve cuius vexillum præfertur, imago pro ecclesiæ ritu deposcit.

Vndiq; cinctum ornatu laciniarum eiusdem coloris cuius vexillum est, permixtis etiam filis argento aurove intextis. Appensum præfertur ex hastili ligneo, eoq; solido; cui à summa parte erux parua quadrata præfigitur.

Hastile autem vexillo longius sit cubitis circiter duobus: colore item quo vexillum.

Vexillum verò, quod dum foemina in supplicationibus publicis procedunt, pro parochialis vicinix distinctione præferunt, & materia, & colore, & imagine, & ornatu sit vt illud supra descriptum: at latè longeq; constans vno tantum cubito, & hastili breui ac tenui

quæ item crux parvula in summo affigatur.

De Crotalis lignis.

Crotala lignea, quæ ex usu ecclesiæ in hebdomadæ sanctæ tenebris adhibentur, ex tabula scætili nucea, quæ neave fiant: longitudine verò sesquicubitali, & latitudine cubitali consent.

A summo habeant foramen per quod manus inferatur, lamina ferea munitum; tum præterea laminas quatuor quinqueve ab utraque parte affixas ex ære seu ferro, vel totidem pilas ex ligno rotundas sive appensas, sonum ex percussione reddentes.

De stragulo sedilis sacerdotis.

Stragulum sedilis, in quo sacerdos Missæ sacrum solenniter faciens confidet, è panno laneo, aut serico raso in Basilicis insignioribus.

Ita verò latè longèq; pateat, ut à tergo etiam sedile contegens, capite celebrantis paulò altius extet, & infra ad pavementum vsque propè pertineat.

De Auxis.

Auxa in ornanda Ecclesia, siue ex corio, siue ex lana consent, ne profanis imaginibus humanis, aut belluarum picturis; sed religiosis pijsq; figuris mysterij sacri historiam significantibus contexta sint: & ijs potissimum, quæ Christi Domini, vel Sancti cuius nomine ecclesia capellave nuncupatur, res gestas exprimunt.

De Lectorilibus.

Lectorilium generatim duo; alterum sit, posita columella lignea, aut aliquo alio apto fulcramento cum basi cõgruente & decora, aut etiam armario exstructo pro recondendis libris ad usum chori: supra quod fulcimentum tabula lata & longa, quantum satis sit ad capiendum apertos libros, declivi positura collocatur.

Aut verò sit tanquam duplicis faciei, ut

ab utraque, tabulæ quæ superne in culmen coeant, duobus libris imponendis locum præbeant: è nucæo ligno erit artificiosè exculto, & alio etiam præsertim picto aut inaurato.

Alterum gestatorium magis est, & duplex: cuius partes sunt ex longis & angustis asserculis confectæ: per clauum in utraque media parte fixum quo coniunguntur, in vnum coeunt cum tollitue & gestatur: & cum ponitur ad lectonem, supra & infra deducuntur, supra verò corio utrinque affixo tenentur ad libros capiendos aptè composito.

Huius quoque ligna ornatum & artificium desiderant.

Hac eadem forma alia etiam lectorilia sunt: nisi quòd plicatilia, ut ita dicantur, non sunt: & loco corij lignis tenentur in superiori parte.

Lectorilium integumentis circumstantur sericæ lineæ cum filamentis suis; ab utroque quidem capite per vncias tres prolixis; ab alijs autem partibus, brevioribus & modicis, telâq; subter tecta sint: ita longa verò, ut utrinque ad terram vsque demittantur: lata paulò magis quàm ipsa lectorilia.

De libris, seu voluminibus ecclesiasticis.

Volumina diuinorum officiorum vsui addita, utpotè Breuiaria, Lectoria, & alia id generis in priori huius libri parte enumerata, planè eiusmodi sint, quale Missale paulò ante demonstrauimus.

De Conopæo.

Conopæum Tabernaculi sanctissimæ Eucharistiæ, in ecclesijs ritu Romano, è serico auro argenteo intexto, vulgò brocato, vel è tela argentea aureave, aut saltem è serico simplici coloris albi.

In ecclesijs ritu Ambrosiano vtentibus, ex eadem materia, at rubri coloris.

Amplè vndique pateat pro tabernaculi maioris amplitudine; ita ut à summa parte crispatum, in fimbrij, etiam non angustè sed longè latius decenter respondeat.

Bb a Habcat

Habeat verò vt moris est, ab extremis partibus ornatum laciniarum decorè contextarum.

Conopœum verò baptisterij è serico albo sit, vel saltem (in ecclesijs scilicet, quarum census tenuis est) è tela lineâ tenui; amplitudine autem & ornatu vt supra.

Appendatur & annectatur in ciborij summitate cruci subiecta.

De Tabernaculo paruulo sanctissimæ Eucharistiæ.

Tabernaculum paruulum sanctissimæ Eucharistiæ, sit ex auro, aut argento puro, eoque certis locis inaurato; aut saltem ex aurichalco constare debet, quod auri puri specie benè integatur.

Forma rotunda sit, & altitudine cubitali, aut maiori minorive pro tabernaculi magnitudine: amplitudine, quæ hostiam amplam commodè capiat.

Distingui debet certis spatijs intra columellas inreiectis: quæ columella ornate fabricatæ, non impares (nè sacræ hostiæ prospectum à latere impari impediant) sed pares, nempe quatuor, aut sex, aut octo esse possunt: quæ si octo, binæ collocentur.

A summa parte columellarum existere debet ornatus è zophoro corinthio (quod opus fregio vocant) & coronicibus constans: ita vt in eo tabernaculi fastigium s. misphærale aut pyramidale nitatur, ad unctis in ima parte fastigij duabus fibulis, siue vncis, quibus fastigium cum zophoro connectatur, affixa in summo paruula cruce quadrata, aut imagine Christi Dni crucifixi, vel resurgentis.

Pes, quo tabernaculum huiusmodi sustentatur, in orbem latiusculè ductus, forma sexangula vel octangula sit, quò firmiter & decentius hæreat.

Nodus in medio decorè recteque ornatus, nihil vel minimum eminens habeat, quo dum capitur, incommodè capiatur, aut digiti quidquam lædantur.

A parte inferiori tabernaculi, lamina orbicularis omnino argentea atque inaurata pro illius magnitudine esse debet: quæ sensim à lateribus indeq; cir-

cum in labijs emineas, fundum confectuat; atque eiusmodi, vt cum vsu venerit, amoueri queat.

In cuius laminæ, fundiue superiori parte, media affigi debet parua lunula aurea; vel saltem argentea inaurata duplex: quæ breui tenuique suffulcimentò sustentata, à fundo paululum extet; tantulo præterea spatio diuisa, quantum sacræ hostiæ crassitudo capit: eo item fabrili opere confecta, vt vna alteri in sustentaculo firmiter apteq; inserta, aliquando disungi possit: quò accuratius, si quæ fragmenta hostiæ sacræ in paruulo illius medio spatio remanserint, colligantur.

A parte autem inferiori lamina hæc paruulo, tenuiq; tubo transversali constet; per quem spinula argentea ducta, eam laminam firmiter cum tabernaculo planè connectat.

Tabernaculo ita constructo, vas forma orbiculari illius magnitudini aptè conueniens, à summa parte clausum & solidum, ab ima verò apertum, è crystallo, aut è vitro pellucido pretiosiori apparari debet: quod intra ipsas tabernaculi columellas inseratur: vnde sacræ hostiæ prospectus esse possit.

De Pixide.

Pixis, quæ ad sanctissimam Eucharistiæ custodiendam adhibetur, ex auro, aut ex argento puro saltem, eoque inaurato fieri debet.

Quæ pixis cum ex argento sit, si minus ab interiori & exteriori parte auro non illinitur, saltem ab interiori parte illinitur.

Cuius pes, vt manu firmè, firmiterq; capi queat, altitudine sit sex vnciarum.

Nodus in medio decorè, recteque ornatus, nihil vel minimum eminens habeat, quo dum pixis capitur, incommodè capiatur, aut digiti quidquam lædantur; præsertim quo tempore inter Missæ sacræ populo sanctissima Eucharistia ministratur, & illa indice & pollice coniectis manu tenetur.

Vas seu cuppa, forma rotunda aut ovata profunda sit, & decenter pro profunditatis ratione ampla, in fundoque

medio paululum aliquid habeat, quod in orbem tenuiter emineat.

In summa pixide circulus tenuis à labro minimum distans insit, cui in orbem prominenti operculum innitatur.

Pixidis operculum forma itidem rotunda sit vel ouata, quæ respondeat formæ pixidis, quod in medio instar ferè pyramidis extet: ab vno & altero item laterè paruulos tenuesque vncinos habeat, quibus in circulo ante includatur.

In eius summo crux paruula, aut imago Christi crucifixi, vel resurgentis infixæ hæreat.

Vbi præ inopia aliud non potest, Episcopi iudicio, operculum, & pixis ex aurichalco aut stamno inaurato esse poterit.

De sacculo Pixidis.

Sacculus in quem pixis includatur, cum sacra Eucharistia per loca montuosa, præruptosque colles via difficili defertur, è serico villosò, beneque contexto sit, colore autem albo ritu Romano, sed rubro more Ambrosiano.

Intrinsicè circumuestitus tela bambacina, eiusdem coloris vt est sacculus.

Altior paulò sit pixide quæ includitur. Fundum habeat firmiter confutum, benè crispatum, non quadratum, sed rotundum instar rose.

A summa parte funiculos sericos, eosque solidos certis foraminibus ita insertos habeat, vt cum ducuntur, sacculi os adstrictum benè cohæreat.

Qui funiculi ita oblongi sint, vt cum vsu venerit, illis collo appositis pixis inde pendeat.

De velis Pixidis.

Vela pixidi aut tabernaculo minori adhibenda, auro, aut argento sint contexta; vel quod magis laudabile esset, aurea, aut argentea, simbrijs circumquaque ex eadem materia adhibitis.

Eiusdem verò mensuræ cum ijs velis erunt, quæ calicibus adhibenda præscriptimus, vel maiora pro pixidis magnitudine.

Vela maiora ad sanctissimæ Eucharistia deferendæ vsum auro pariter aut

argento intexta, aut si quis velit, etiam aurea aut argentea, lata sint vt veli tela, longa cubitis sex.

De Umbellis.

Umbellæ, vna scilicet ad sacra Eucharistia contegendæ, altera ad insigniorum processionum officium vsui, è serico aut panno, auro argento ve intexto sint.

Umbella autem minus pretiosa è panno subserico, vel saltem è zambello con fici poterit.

A superiori parte contextæ sint tela bambacina: vndique verò ornatum habeat duplicium fasciarum, quæ duodecim circiter vncijs longè pendeant: ijsque fascijs consuetæ sint ab omni parte simbriæ filamentis satis prolixis.

Porro inter vtramque fasciam hastile inferatur: quod panno adaptatum & annexum, rectè extendat latera umbellæ.

Cuius umbellæ lateribus singulis, hastilia picta paribus inter se spatijs disposita, quibus illa tolli & gestari possit, quatuor plurave, pro eiusdem umbellæ magnitudine supponantur.

Sint verò umbellæ rubri coloris, vbi ritus Ambrosianus est, at vbi Romanus, albi.

Tertia umbella, quæ adhibenda est, vbi sæpè per semitas & angustos tramites sanctissima Eucharistia fertur, eiusmodi sit, quæ in orbem ducta, ac nonnihil fastigiata, latè per diametrum pateat cubitis circiter tribus: fasciola præterea circumdetur, quæ ex eadem materia constans, filamentis appensis circulatione pendeat.

Sustinetur verò hastili vno, à cuius summo capite, tanquam à centro quodam, radij quidam lignei exeuntes umbellam vndique fulciant.

Sit porro hoc hastile in media parte ita flexum, vt cum ab eo qui post sacerdotem incedit, sustineatur, in ipsius tamen sacerdos caput amplè diffundatur.

De Laternis.

Laternæ ad sanctissimi Sacramenti ferendi vsum comparètur quatuor:

Bb 3 quæ

quæ ex ligno inaurato pictove, aut ex tenuissima saltem lamina ferrea consistent: in iisque fenestellæ aptè dispositæ cornu pellucido clausæ existant; ferumq; præterea intrinsecus promineat, cereis inferendis infigendisve accommodatum.

Vt autem altè præferantur, hastilibus longitudine quatuor cubitorum firmiter infixæ hæreant.

De Cereostatis breuioribus.

Cereostata breuiora, quæ vsui esse possint sacræ Eucharistiæ associandæ, ea forma apparari debent quæ cereoferarijs longioribus præscripta est: at hæc breuiora esse debent: vt cum vsu venerit, cereis insertis possint manibus gestari.

Colore vel rubro, vel albo, prout ecclesiæ more vti Romano, aut Ambrosiano.

De Mappis ad vsum sacræ communionis.

Mappæ, quibus scabella oblôga ad sacræ cômunionis in ecclesiâ ministrandæ vsum parata sternuntur, latæ sint non minus cubitis duobus: longè verò, vt est scabellorum longitudo. Mappulæ autem breuioribus, quæ ad eum vsum parantur, cum in ecclesiâ, vel ægrotis sacræ Eucharistiæ ministratur, confectæ sint puro & tenui texturæ opere: longè pateant cubitos tres. latè circiter duos: ac ne extremitates quidem simbricata habeant, præter capita, quæ certe exornari conuenit.

De Scabellis oblongis.

Scabella oblonga, quæ vsui sacræ cômunionis fidelibus in ecclesiâ præbendæ sunt, altitudine consistunt cubitorum circiter duorum, latitudine vnciarum sexdecim: sintq; condecenter dolata.

De Vasis Purificationis.

Vasa ad purificationis vsum parata, caueatur, nè si aurea aut argentea sint, calicis formam exhibeant; neque

verò similia item cyathis vinarijs: è crystallo saltem conficiantur.

Oenophora è stanno parentur, ita ampla, quæ purificationis vinum contineant: vrcei item minores.

De Cruce ad ægrotos ferenda.

Cruce quæ ad ægros fertur, ex auro, argentove, aut aurichalco, è ligno picto inauratoq; præclarè cōfecta, eiusmodi sit, in qua Christi Domini imago decorè expressa pietatem excitet.

De Tabella gestatoria pacis.

Tabella gestatoria pacis, quæ pretiosior est, ex auro, vel argento; minus pretiosa, ex aurichalco conflata, aliquoq; præ cælaluræ ornatu insignis, imaginem pietatis condecenter egregieq; expressam exhibeat: latitudine consistet vnciarum octo, longitudine duodecim circiter; à tergo manubriū habeat eiusdem metalli.

De Superpelliceo.

Superpelliceum è tela lini, aut cannapari puri sit, eaq; non rudi sed candida, non crassiori sed tenui potius.

Manicis ita oblongis, vt crispatæ vsque ad digitos summos pertingant; quæ esse possent cubitis circiter duobus vel circa; latè autem patentibus in orbem cubitos circiter quatuor.

In ipso ore forma rotunda potius quam quadrata: latum pro capitis crassitudine.

A pectore nullo modo scissum, aut dissectum.

Longè ductum infra genua, atque adeo ferè vsque ad crura media.

Latè pateat ab extremis oris in ambitu cubitis circiter tredecim vel circa, ab humeris cubitis octo circiter, ita vt aptè consutum & crispatum decenter appareat, pro humerorum latitudine, corporisve crassitudine.

A nulla parte neque nimis, neque affectata artificiosi operis elegantia elaboratum, ab humeris præsertim non specioso artificij ornatum.

De

De vasis instrumentis quæ in sacristia reconduntur.

VAs ad vsum aque benedicendæ paratur, quod non luteum, non testaceum, fictileve sit; sed æreum, stannoque intrinsecus illitum; binis ansis, & ore patenti, ampleque constans, fundo item paulò quàm os angustiori; ita tamen, ut firmiter vas hegere possit.

Pollubrum, vas scilicet lauandis manibus sacerdotis, & vasculum item aquæ infundendæ aptum, cum is extra Missæ sacrum aliqua sacra ministeria obit, condecenti congruentique; inter se opere sint, ac magnitudine: ex argento autem conflentur, aut saltem è stanno pretiosiori; tum pie alicuius celature, aut incrustationis ornatu content.

Mantilia grandiora (quæ præter ea quæ in sacristia appendenda sunt, ad abstergendas manus extra altaris vsum parari debent) filo non crasso nimis intexta, & ab omni parte condecenter exornata sint, tum ab utroque etiam capite filamentis adiunctis.

Longè pateant cubitis tribus; latè verò, quanta sanè est telæ latitudo.

De Vasculis sacrorum oleorum in Plebana ecclesia.

Vascula sacrorum oleorum vsui Plebanæ ecclesiæ, grandia sint pro ecclesiarum, quibus distribuenda sunt, numero.

Quæ vascula argentea sint, aut saltem è stanno pretiosiori, literis ut infra inter se distincta: quibus singula sacra olea internoscantur.

Instar phialæ sint, operculoque duplici integantur; vno quod in os vasis infertur, altero quo vasis collum extrinsecus tegatur: quod utrunque in gyrum oblique torquetur: ut ijs ita firmiter operatis, oleum sacrum effundi nequeat.

Capsulam habeat, quæ seruandis portari disque sacrorum oleorum vasculis vsui sit, cum ad ea ab ecclesia cathedrali accipienda statò paschæ tempore mittetur. Ea capsula è ligno sit, in tresque partes distincta; ut in singulis partibus vnumquodque sacri olei vasculum cum bam-

bacio aptè collocetur.

Corio decenti vndique pro integumento muniatur; ornatuque serico rubro intrinsecus circumuestiatur.

Operculum habeat eiusmodi, quod extrinsecus planum non sit, sed forma paulò eminentiori.

Clauæ & serra ita claudatur, ut cum ad accipiendâ sacra olea portatur aperta tradita, possit à cathedralis ecclesiæ ministro, postquam is olea tradiderit, claudî digito paululum à superiori eius parte presso: nec aperiri subinde alia clauæ queat, quàm illa ipsa, quæ apud Prepositum asseruatur.

De Vasculis sacrorum oleorum in Parochiali Ecclesia.

Vascula Parochialis ecclesiæ ad vsum sacra olea seruandi, vbi præinopia ex argento fieri non possunt, è stanno puro, eoque nobiliori fient: tum perpolitâ mundaque; omnino sint.

Tria autem parentur, forma rotunda, atque eiusmodi, quæ inter se nulla planè dissimilitudine sint: atque sic quidem aptè coagmentata coniuncta ve, ut trianguli figuram exhibeant.

Is omnibus vasculis simul contegendis operculum vnum solidum adhibeatur, ita confectum, ut & paululum vasculorum contegendo vndique capiat, & cum illa operiuntur, hoc non disiungatur; sed in vna parte solum hebeat; totumque vasculorum opus operiatur.

Id operculum, et si totum solidum vnumque est; triplici tamen circulo distinctum, triplicique; concavitate ab interiori parte constans, rursus ab exteriori paululum eminens (quæ concavitas vsui sit ad reponendum bambacium, quo sacrum oleum operatum est, cum illud postea ad ministerium adhibetur) & intrinsecus & extrinsecus in vnoquoque circulo literas aperte expressas habeat, quibus vniuscuiusque sacri olei vasculum distinctè internoscatur.

In primo vasculo sacrum oleum chris-matis asseruetur.

In altero oleum catechumenorum.

Operculum vasculi sacri chris-matis insculpitur his literis, C H R.

Bb 4 Alterum

Alterum quo vasculum olei catechumenorum insculpitur, CATH.

In tertio vase, alterum vasculum quod minusculum sit, ex argento, aut stanno, aut è salice inferatur, operculo contentum.

In hoc ipso vasculo sal asseruetur, vt cū sal renouari opus est, hoc exiguum vasculum inde tutò depromatur, ac periculū euitetur sacri olei effundendi, aut sale permiscendi.

Cotyla præterea, quam scatulam dicunt, è nuce aliave materia solida opere tornatili cum operculo fiat, totaq; corio contegatur; cuius operculum corio item intectum, ornatum aliquo impresso atque inaurato decoretur.

Tum scatula & operculum à parte interiori aliquo ornamento serico albo vestiantur.

Quæ ita confecta sit, vt paulò depressior sit quàm vasculi altitudo, quò facilius aperiat, neque necesse sit inde depromi.

Sacculus è serico confectus sit albo colore: si quando vsu venerit in locis montuosis facultate ab Episcopo data baptismum ministrari in alia ecclesia, quàm in Parochiali quæ remotior sit.

De vasculo extremæ vnctionis.

Vasculum sacri olei extremæ vnctionis ex argento aut stanno pretiosiori sit, idq; à reliquis sacrorum oleorum vasculis separatum.

Cui operculum in medio paulisper concavum affixum ita sit, vt cum vasculum aperietur, non disiungatur.

Eius inscriptio hæc sit, EXT. VNC. Ad hoc vasculum asseruandum scatula item vt supra adhibeatur.

Sacculus item sericus coloris violacei cuius forma sit eadem, quæ sacculo prescripto vasis chrisimatis, & sacri olei catechumenorum constituta est.

Fundum habeat forma non quadrata, sed rotunda instar paruae rosæ; cordula item sic oblonga, vt parochiano marumve curatori vsui esse possint ad vasculum collo appendendum.

De vase ad aquam baptismalem ferendam accommodato.

VT certum vasculum sit, quo & in vrbe è cathedrati, & in diocesi è praposturali plebana ecclesia in Sabato sancto, vigiliaque Pentecostes ad vnamquamque parochialem ecclesiam aqua baptismalis asseratur; parochi singuli phialam paruulam ex argento aut è stanno pretiosiori, dedita opera confectam, sibi comparent, quæ huic solùm, neque alij præterea vsui sit.

Hæc porro phiala eiusmodi sit, quæ duas tresve uncias aquæ capiat: habeat præterea tum operculum catenula minuta affixum, quo in orbem vbique versatili integatur; tum alteram item catenulam operculo vncijs tribus altiore, quæ illi deferendæ vsui esse possit; adiuncta huic catenulæ cordula serica, quæ dum asfertur, à collo sacerdotis ferentis pendeat.

De Vasculo in quo sacre hostiæ asseruantur.

Vasculum quod sacris hostijs asseruandis paratur, ex operculo confectans, forma rotunda sit, ex argento, aut saltem ex polito ligno tornatili, aliave decenti materia, decoroq; item ornatum & opere confectum: intrinsecus verò serico panno vestitum.

Late pateat vncias quatuor pluresve, vt hostiæ inde promi commodè possint.

Alterum item vasculum minoribus hostijs asseruandis paratur, quod ex eadem materia, eodem opere, eodemq; ornatum confect; at amplitudine maiore, nempe sex plurimve vnciarum per diametrum ducta, vt pro ratione loci plures hostias capere queat.

De vase ad vsu abstergerendi Calices, & lauandi corporalia.

Vas ex aurichalco confectum, aut æneum paratur instar peluis, binis manubrijs constans, atque ab vno latro ad aliud cubito vno & vncijs octo pluribusve, pro ratione ecclesiasticæ suppelletilis, vndique amplum, oreq; ornatum.

uenti, per quod quasi per canalem aqua inde paulatim in sacrarium effundi possit.
Quod vas vsui solum fit abstergendı calices, & lauandi corporalia.

De Capsulis corporalium, & purificatorium.

Capsulae corporalium, ẽ specioso ligno, aut certẽ condecenter ornato sint: intus verõ serico, aut tenui panno lineo circumuehitur; forma verõ quadrata.

Capsulae item purificatorum, itidem vestite atque expolite.

De Tapeto vsui sacerdotis sacras vestes induentis.

Tapetum decens paretur, quo is sacrificii locus sternatur, vbi sacerdos sacrum facturus se induit.

Vbi verõ præ inopia non potest, loco tapeti tabulatum instar clathrati operis fit, à pavimento altẽ exstructum vncijs sex; ita tamen exiguis foraminibus quadratis, trium scilicet vnciarum tantũ, plenum fit, vt stantis sacerdotis pedes non offendat.

De Mantilibus vsui abstergendarum manuum.

Mantilia quae abstergendis manibus vsui in sacrificia parantur, eo opere quod Damascenum dicunt, confecta sint; tanta latitudine constant, quanta est propria tele latitudo; longitudine verõ cubitorum octo, aut plurium, pauciorumve, pro loci altitudine, depressione ve.

Hæc porrõ mantilia tornatili ligno, quod altẽ collocatum, beneficio ferri quo traieitur, circumuoluatur, extensa imponantur.

Quorum mantilium capita eatenus demissa sint, vt hominis stantis vsui esse possint; funiculis verõ insertis hinc inde colligentur, vt per tornatile lignum circumduci queant.

De Tabellis, quæ in sacrificia affiguntur.

Tabellæ, quæ multiplices, variæque mox supra præscripte in sacrificia affiguntur, non quærneæ, non nuceæ, neque denique ẽ ligno subobsuro sint; sed ex abiete, aliave id generis arbore albicante: vt ne literarum pagine quæ illis agglutinabuntur, reddantur obscuriores, sed illustres potius, ex albedine ligni cui affiguntur.

Ad quarum tabellarum ornatum coronices ab omni parte adhibeantur; eaq; expolite, aut præclare pictæ, aut etiam inauratæ, pro ratione paginarum quæ ipsis tabellis affiguntur.

De Suppellestiale officiorum funeralium.

Cœnotaphia, quas tumbas dicunt, in diuinorum officiorum pro mortuis celebritate adhibenda, aut in arcum, aut in acumen ducta esse possunt.

Stragulum cœnotaphij, ad basim scilicet sternendam quæ cœnotaphio subijci solet, ẽ panno saltem laneo coloris nigri paretur.

Aut verõ basis nigro colore pingatur, crucibus etiam, mortuorumque capitibus albis appictis.

Pallium vel tegendi cadaueris, vel cœnotaphij sternendi vsui paretur: hoc cœnotaphij sine cruce; illud verõ cadaueris crucem albam in medio habeat.

Vtrunque porrõ sit colore nigro; ac nisi pretiosius quis malit, ẽ panno serico villosi, quem villutum dicunt, aut saltem laneo contextum.

De Crucibus cœnotaphij.

Cruces cœnotaphij, ex aurichalco saltem, aut ex ligno etiam decorẽ picto conficiantur.

Quæ cruce vt rectẽ stent, bases marmoreæ, aut saltem lignæ, ad eas apte sustentandas parentur, in quarum medio foramen rectum insit, quod earum hastile capiat.

Sint verõ à parte transuersa latitudinis cubitorum duorum; à recta longitudinis totidem præter manubrium.

De

De Candelabris cœnotaphij,

CAPVT AD DVOS HARVM
Instructionum libros pertinens.

Cubiti qui ex vncijs vngintiquatuor conficitur quarta pars vnciatum delineata, hæc est.

Candelabra cœnotaphij ex ferro confluentur; altitudine consent cubitorum duorum & dimidij, suffalciantur firma base, quæ instat tripodis, aut alterius firmiter generis sit, ne fortè præ pondere & longitudine cereorum facile corruant; orbem præterea è lamina ferrea conflatum à superiori parte habeant; cuius orbiculi extremitas sursum reuocata, ceram defluentem continet.

Super hoc item orbiculo apex ferreus infixus extet; cui vasculum inferatur; ad cereos excipiendos aptè accommodatum.

De alia Suppellectile instrumentali.

Tripus ad thuris adolendi vsus, cum Missæ, & Vesperæ solenniter fiunt, è patella, aut vase focario conficitur in quo ignis, prunave accensa teneatur; è ferro autem, aut ex aurichalco sit.

Cui tripodi adiungatur etiam cochlearum cum manubrio adunco & forcipe ad prunam excipiendam.

Vasa in quibus oleum ad vsus lampadum reconditur, è lapide sint; aut è querno saltem ligno; operculis item consent aptè compositis.

Guttus olearius, in quem scilicet è vasibus oleum infunditur; è stanno, aut saltem ex ferrea lamina tenui confectus; ore satis patulo sit; è quo oscillum excutitur rostri instar, per quod tenui fluxione oleum in lampades transeat.

Infundibulum eiusmodi sit, quo oleum ex vasibus lapideis quærneisve haustum in guttum effundatur; cuius infundibuli manubrium extremum reflexum sit, vt appendi possit.

Hæc de Ecclesiæ fabrica, tum interiori tum exteriori, ac de suppellectilis præterea ecclesiasticæ ratione formæque, duobus harum instructionum libris nos complexi, edimus ad Prouinciæ nostræ vsus.

In omni autem (vt decretis prouincialibus sancitum est) ecclesiæ, cappellæ, altaris, ædificijq; alterius ecclesiastici ædificatione faciendæ, instaurandæ, resarciendæve, in omni ecclesiastico ornatu, & sacræ suppellectilis apparatu, ratione ac forma etiam his instructionibus quocunque modo demonstrata præsumitur, ab ijs quorum interest, Episcopi sui iudicium, & consilium, assensusq; adhibeatur; vt cum omnia ad diuinum cultum pertinentia illius iudicio dirigantur; tum ipse etiam accuratè videat, vt omnia & singula, quæ his duobus libris comprehensa aut demonstrata sunt, quoad eius fieri potest, rectè conformentur harum nostrarum Instructionum præscriptis.

Quoniam verò quæ hoc & illo superiore libro præscripta sunt, præsumptibus, aliæ difficultate, in vna quaque ecclesia non omnia singulave statim & vno eodemque tempore præstari fortasse poterunt: idem Episcopus pro sua prædètia dispiciet ac statuet, quæ primum, quæ deinde magis necessariò paranda consueuerunt, quæ post item, & quæ vltimo loco pro ecclesiarum ratione, proq; opportunitate præstandæ ordine sint, siue ad fabricam, siue ad suppellectilis modum vsusque pertineant: ita vt demum quantum fieri potest, singulæ Ecclesiæ, Capellæ, Altaria, & partes etiam singulæ ædificatæ, restitutæ, instauratæ, instructæ, exornatæq; sint ad harum instructionum præscriptum.